ORVOSKARI HIRMONDÓ

Pécs, 2010. április

TARTALOM

Új rektor júliustól

Díszdoktorokat avattunk

Kitüntetések

Adomány a Gyermekgyógyászati Klinika javára *(Földényi Gabriella)*

Költészet napja *(Kiss Tamás összeállítása)*

Kutatás, gyógyítás és együttműködés a pécsi Idegtudományi Képalkotó Konzorciumban *(dr. Dóczi Tamás, dr. Komoly Sámuel, dr. Németh Béla)*

A PTE-n működő szakszervezetek állásfoglalása

Új Gyermekpszichiátriai Ambulancia *(dr. Fenyvesi Ilona)*

A pan-European research network for complementary and alternative medicine *(dr. Hegyi Gabriella)*

I. Pécsi Endoszkópos Orr-melléküreg-sebészeti Szimpózium *(dr. Gerlinger Imre)*

XX. Pilaszanovich emlékülés *(dr. Vajda Péter)*

Manuális készségfejlesztő tanfolyam egy rezidens szemével *(dr. Józsa Gergő)*

IV. Hámori Artur Belgyógyászati Nap *(dr. Cseh Judit)*

Alultáplált betegek, egészséges alultápláltak *(Szabóné dr. Schirm Szilvia)*

Makovický Dušan és Tolsztoj Leó gróf kapcsolata *(dr. Makoviczky József)*

Magatartástudományi Napok Pécsett

Benke József: Medicina a képzőművészetekben

■

Intézeti Hírek

■

Tudományos Közlemények

■

Sajtószemle

Középen Kemény Ágnes képei

Új rektor júliustól

Forrás: www.pte.hu

A Pécsi Tudományegyetem 2010. március 25-én, csütörtökön rendezte meg rendkívüli, rektorválasztó szenátusi ülését. A szenátorok a titkos szavazáson *dr. Bódis József* professzornak szavaztak bizalmat.

A Szenátus tagjai 14 órakor teljes létszámban foglaltak helyet a Dr. Halasy-Nagy József Aula széksoraiban. A 38 szavazásra jogosult szenátort *dr. Gábriel Róbert* rektor köszöntötte, aki külön üdvözölte *Manherz Károlyt,* az Oktatási és Kulturális Minisztérium szakállamtitkárát. Az egypontos napirend ismertetését követően a Választási Bizottság elnöke vette át az ülés lebonyolítását.

Dr. Bódis József professzor

Dr. Berke Gyula, az ÁJK dékánja ismertette, hogy a rektori megbízásra szóló pályázatok beadási határideje 2010. január 31-e volt, az Oktatási és Kulturális Minisztériumba kettő érvényes pályázat érkezett be: dr. Bódis József és dr. Gábriel Róbert egyetemi tanárok pályázata. Az elnök lehetőséget adott a két jelöltnek a pályázatuk ismertetésére. A rövid kortesbeszédeket követően *Colin Foster* szenátor, a Művészeti Kar dékánja kérdezett rá a rektorjelöltek leendő csapatára. Bódis professzor neveket is említett, és 4 rektorhelyettessel kívánná vezetni az egyetemet, míg Gábriel professzor a jelenlegi csapathoz képest kisebb változtatással, megerősítéssel, de hasonló módon gondolja vezetni a PTE-t. Ezt követően a választási eljárás rövid ismertetése következett, majd a titkos szavazás a rektori tanácsteremben.

Dr. Gábriel Róbert professzor

Az eredményt 15.45 órakor ismertette a Választási Bizottság elnöke. Dr. Berke Gyula elmondta, hogy a szavazáson 38 szenátor vett részt, akik 38 voksot adtak le. Ezek mind érvényesek voltak. Az érvényes szavazatok megoszlása: **dr. Bódis József 24, dr. Gábriel Róbert 14 szavazatot kapott,** így az oktatási és kulturális miniszternek dr. Bódis József egyetemi tanárt javasolja rektornak a Szenátus. A PTE megválasztott rektorjelöltjét az oktatási miniszter előterjesztésére a köztársasági elnök 2010. július 1. napjától 2014. június 30. napjáig bízza meg.

Győrffy Zoltán

Felelős szerkesztő: Barthó Loránd, Decsi Tamás

Olvasószerkesztő: Hollósy Tibor
Tördelőszerkesztő: Babarciné Stettner Lenke
A szerkesztőség címe: PTE Általános Orvostudományi Kar Sajtóirodája, 7624 Pécs, Szigeti út 12.
Tel.: 536-116. E-mail: hirmondo@aok.pte.hu
■ HU ISSN 1586-1031 ■ Elektronikus publikáció: www.aok.pte.hu/hirmondo ■ HU ISSN 1586-1295

A címlapon Barthó Loránd: Kakasmandikó, a hátsó borítón Ferencz Gabriella: Tavaszi vadvirágok, a belívben Barthó Loránd pécsi fényképei láthatók.

Nyomtatta a PTE ÁOK Nyomdája. Vezető: Ollmann Ágnes

Díszdoktorokat avattak a Pécsi Tudományegyetemen

Forrás: www.pte.hu

A Pécsi Tudományegyetem március 15-ei megemlékezéssel egybekötött Díszdoktor-avató Ünnepi Szenátusi Ülést rendezett március 11-én. A Pécsi Tudományegyetem Rektora és Szenátusa a Pécsi Tudományegyetem díszdoktoraivá fogadta Norbert Lammert professzort, Sveinung Lunde professzort, Peter Möhringer professzort, Gerhard Pieschl professzort, Antti Piippo professzort, és Zempléni András professzort.

A Pécsi Tudományegyetem Doktori Szabályzatában foglalt előírásoknak megfelelően az Egyetem Szenátusa tiszteletbeli doktorrá avatja azokat a bel- és külföldi személyeket, akik több évtizeden keresztül kiemelkedően művelték tudományterületüket, nemzetközi elismerésre tettek szert, szoros kapcsolatot tartanak fenn a Pécsi Tudományegyetemmel, komoly szolgálatot tettek az egyetemnek, illetve a magyar tudománynak, és művészetnek és honoris causa doktori címmel történő elismerésük a Pécsi Tudományegyetem megbecsültségét emeli.

A Pécsi Tudományegyetem Rektora és Szenátusa a **Pécsi Tudományegyetem díszdoktoraivá** fogadta **Norbert Lammert** professzort, **Sveinung Lunde** professzort, **Peter Möhringer** professzort, **Gerhard Pieschl** professzort, **Antti Piippo** professzort, és **Zempléni András** professzort.

Az eseményt jelenlétével tisztelte meg **Szili Katalin,** az Országgyűlés volt elnöke, **Páva Zsolt**, Pécs polgármestere, őexcellenciája **Jari Vilén**, a Finn Köztársaság budapesti nagykövete, őexcellenciája **Dorothee Janetzke-Wenzel**, a Német Szövetségi Köztársaság budapesti nagykövete, valamint **Mayer Mihály** püspök, akiket Gábriel Róbert rektor külön köszöntött.

Norbert Lammert

TÁRSADALOMTUDÓS, A BUNDESTAG ELNÖKE

Ahogy *dr. Berke Gyula,* az Állam-és Jogtudományi Kar dékánjának laudációjából megtudhattuk, Norbert Lammert több mint öt éve oktatói munkát végez a Bochumi Főiskola Gazdaságtudományi Karán, valamint megbízott oktatóként a Hageni Főiskola Közigazgatási Karán, ezen kívül 2005-től megszakítás nélkül oktat a bochumi Ruhr Egyetem Társadalomtudományi Karán. Rendkívül aktív publicisztikai tevékenységet folytat. Tudományos-szakmai munkájának állandó súlyponti érdeklődési területe a kulturális politika és az abban rejlő lehetőségek. Parlamenti képviselőként, több mint negyedszázada a Bundestag tagja, jelenleg a Bundestag elnöke.

Norbert Lammert beszédében elmondta, hogy *„nem csak boldog napok vannak, főleg a politikában, de a mai nap egy ilyen. Hálásan köszönöm ezt a díszdoktori kinevezést."* Kiemelte továbbá a tudomány és vallás szerepét a társadalom összetartásában, valamint Magyarország szerepét abban a folyamatban, amely Európát újraegyesítette.

Sveinung Lunde

OKTATÁS ÉS EGÉSZSÉGPOLITIKUS

Sveinung Lunde 1996 óta a Björknes College ügyvezető igazgatója. A PTE ÁOK Angol Programjával az 1990-es évek vége óta van kapcsolatban, a College Internationallal együttműködve toboroz hallgatókat a pécsi orvoskar számára. Oktatásszervezőként nagymértékben hozzájárult az angol nyelvű képzés létszámának, illetve kurrikulumának fejlesztéséhez. Sveinung Lunde kreativitása, rugalmassága rendkívüli módon elősegítette a Pécs-Oslo közötti együttműködést.

Dr. Lunde reményét fejezte ki, hogy a Pécs és Oslo közt fennálló nagyon komoly, erős és nagyszerű tudományos együttműködés még tovább erősödik a jövőben. *„Az a több száz orvostanhallgató, aki Pécsett szerzett diplomát és visszatért Norvégiába, hatalmas hozzájárulás a PTE részéről a norvég egészségügyi rendszer állapotához."*

Sveinung Lunde díszdoktori címét dr. Németh Péternek, dr. Csernus Valérnak, valamint dr. Szeberényi Józsefnek ajánlotta.

Peter Möhringer

A FACHHOCHSCHULE WÜRZBURG-SCHWEINFURT PROFESSZORA

A PTE PMMK jogelőd intézménye, a Pollack Mihály Műszaki Főiskola a bajorországi felsőoktatási intézménnyel 1985-ig visszanyúló, kivételes kapcsolatot ápol, mely sokat fejlődött az elmúlt három évtized alatt. Az együttműködés fontos területe a hallgatói és oktatói mobilitás (ennek keretében vendégprofesszorok cseréjére, hallgatók részképzésére kerül sor rendszeresen), a kutatás-fejlesztés, közreműködés a tantervfejlesztésben, részvétel egymás szakmai-tudományos rendezvényein, közös EU-s pályázatok, stb.

Peter Möhringer – mivel az együttműködés hosszú évei alatt önszorgalomból megtanult magyarul is – magyarul mondta el, hogy milyen lelkesítő időszak volt neki ez az elmúlt néhány évtized. Felhívta a figyelmet a személyes emberi kapcsolatok fontosságára: *„Mi akkor partnert kerestünk és barátot leltünk".* Egyben a jövőbe is tekintett: *„Az elért eredmények nem kényelmesíthetnek el, ez a kinevezés a következő 25 év kezdete!"*

Gerhard Pieschl

CÍMZETES PÜSPÖK

Gerhard Pieschl-t 1960. december 8-án szentelték római katolikus pappá. Ezt követően a pasztorális munka mellett az egyházi igazgatás különböző szintjein is munkálkodott. Gerhard Pieschl püspök úr tudományos tevékenységének középpontjában a Katolikus Egyház és az emberi jogok kapcsolatrendszerének tanulmányozása áll, amit számos tudományos műben publikált, ill. konferencia előadáson prezentált. Gyakorlati lelkipásztori munkájában mindig az otthonukból, szülőföldjükről elűzöttek támogatása, segítése jelentette számára az igazi papi munkát.

Gerhard Pieschl hálját fejezte ki, hogy átveheti ezt a díszdoktori kinevezést, büszke rá, hogy *„a Pécsi Tudományegyetem nagy családjának tagjává válhat".* Beszédében kitért arra is, Magyarország milyen fontos szerepet játszott Németország újraegyesítésében 20 évvel ezelőtt.

Antti Piippo

AZ ELCOTEQ ALAPÍTÓJA

Antti Piippo mérnöki tanulmányai után főleg az iparban tevékenykedett, több neves fórumnak, illetve cégirányító bizottságnak volt a tagja, illetve tagja ma is. Számos cikket publikált finn gazdasági napilapokban és előadásokat, szemináriumokat tartott Finnországban és külföldön. Antti Piippo többek között az Elcoteq cég alapítója és elsődleges tulajdonosa. A céggel a Pécsi Tudományegyetemnek hosszú távú, jó kapcsolata van. 2007-ben a Magyar Köztársaság elnöke a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztjét adományozta Antti Piippo úrnak.

Antti Piippo miután megköszönte a megtiszteltetést, hogy a PTE díszdoktorává fogadta, az Elcoteq múltjáról, jelenéről és jövőjéről beszélt. Végül magyar nyelven kívánt sok sikert a Pécsi Tudományegyetemnek.

Zempléni András

KULTURÁLIS ANTROPOLÓGUS

Dr. Zempléni András kulturális antropológus (etnológus), kutatóprofesszor, egyetemi tanár, egyike a legsikeresebb külföldi magyar társadalomtudósoknak. Szakmai pályafutása Franciaországhoz és a francia tudományossághoz kötődik; az afrikai kultúrák és társadalmak specialistája. A PTE BTK Néprajz - Kulturális Antropológia Tanszék négy éves EU-6 Marie-Curie Fellowship for the

Transfer of Knowledge pályázatának kezdete óta vendégprofesszorként Magyarországon illetve Pécsett tartózkodik, a Tanszék életében rendszeresen részt vesz, és meghatározó szerepet játszik nemzetközi kapcsolatrendszerének fejlesztésében, tudományos reputációjának növelésében.

Dr. Zempléni András kutatásaiba engedett némi betekintést a díszdoktoravató ünnepi szenátusi ülés résztvevőinek, így például szó volt a látogató férfi szerepéről is egy különleges matrilineáris társadalomban. Végül őszinte köszönetét fejezte ki a kinevezéséért és elmondta, hogy ez bátorítólag hat rá, hogy a jövőben is folytassa kutatásait.

A Magyar Köztársaság elnöke 2010. február 1-jén **egyetemi tanári kinevezést** adott át egyetemünk két oktatójának. A Pollack Mihály Műszaki Karon: **Jankovics Tibornak,** az Építész Szakmai Intézet professzorának. A Természettudományi Karon: **Jakab Gábornak,** a Biológiai Intézet professzorának.

A Pécsi Tudományegyetem Szenátusa **címzetes egyetemi tanári címet,** valamint az egyetem címerét ábrázoló ezüst kitűzőt adományozott **Szentpétery András Györgynek** a Halle-Wittembergi Martin Luther Egyetem egyetemi magántanárának.

Egyetemünk Szenátusa **címzetes egyetemi docensi címet,** valamint az egyetem címerét ábrázoló ezüst kitűzőt adományozott **Kóbor Gyulának,** Orfű, Abaliget, Husztót és Kovácsszénája Községek körjegyzőjének.

A Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Habilitációs és Habitusvizsgáló Bizottsága javaslatára, a PTE Szenátusa az egyetemi szabályzatban előírt nyilvános eljárás lefolytatása után **habilitált doktori címet** ítélt oda:

A állam-és jogtudományok területén:

Pap András Lászlónak, az MTA Jogtudományi Intézete tudományos főmunkatársának

A kultúratudományok területén:

Kovács Évának, a PTE Bölcsészettudományi Kar docensének,

Feischmidt Margitnak, a Bölcsészettudományi Kar adjunktusának

A történettudományok területén:

Békés Csabának, az 1956-os Magyar Forradalom Történetének Dokumentációs és Kutatóintézete tudományos munkatársának

A neveléstudományok területén:

Hamar Pálnak, a Semmelweis Egyetem docensének

A közgazdaságtudományok területén:

Gál Zoltánnak, a Kaposvári Egyetem docensének,

Soós Károly Attilának, az MTA Közgazdaságtudományi Intézet nyugalmazott tudományos főmunkatársának

Az egészségtudományok területén:

Csontos Csabának, a PTE Általános Orvostudományi Kar egyetemi adjunktusának,

Hollódy Katalinnak, a Klinikai Központ docensének,

Tóth Ferenc Ernőnek, a Barlborough NHS Treatment Centre konzultáns szakorvosának,

Boncz Imrének, a PTE Egészségtudományi Kar docensének,

Varga Péternek, a Zsigmond Vilmos Harkányi Gyógyfürdőkórház orvosának

A zeneművészet területén:

Drahos Bélának, a PTE Művészeti Kar docensének,

Király Csabának, a Művészeti Kar docensének

A képzőművészet területén:

Lengyel Péternek, a Művészeti Kar egyetemi adjunktusának,

Varga Ferencnek, a Művészeti Kar egyetemi adjunktusának.

KITÜNTETÉSEK

DR. KELLERMAYER MIKLÓS, egyetemünk emeritus professzora 2009. december 4-én a 7. Prima Primissima Díjátadó Gálán magyar tudomány kategóriában vehette át a **Prima Díjat.** (A professzorral interjú olvasható a Confabula 2010. márciusi számában.)

Nemzeti ünnepünkön a **Magyar Köztársasági Arany Érdem-keresztet** vette át DR. BENKE JÓZSEF, a PTE Orvostörténeti Múzeum nyugalmazott igazgatója.

DR. SZÜCS GYÖRGY, az ÁNTSZ Dél-dunántúli Regionális Intézet Mikrobiológiai Laboratóriumának nyugalmazott osztályvezető főorvosa a **Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztet** (polgári tagozat) állami kitüntetésben részesült.

Pro Sanitate elismerésben részesült VARGÁNÉ APAGYI ERZSÉBET, a Pécsi Tudományegyetem Klinikai Központjának ápolási igazgatóhelyettese.

Adomány a Gyermekgyógyászati Klinika javára

A 2010. februárjában nagy sikerrel megrendezett Nemzetközi Esten az ételjegyek és a tombola bevételéből 1,6 millió forintot gyűjtött össze az Angol-Német Hallgatói Önkormányzat. A teljes bevételt a Gyermekgyógyászati Klinika javára ajánlották fel, melyet a klinikai kórtermek felújítására kívánnak fordítani. Az adomány sajtótájékoztatóval egybekötött hivatalos átadóját 2010. március 23-án tartották a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvosi Karának Tanácstermében.

Dr. Decsi Tamás professzor átveszi az adományt Frédéric Zuhorntól

Fotó: Aknai Péter

Az ünnepségen *Frédéric Zuhorn,* az Angol-Német Hallgatói Önkormányzat elnöke magyarul és angolul foglalta össze a Nemzetközi Est céljait és történetét, majd átadta a nagy értékű csekket *dr. Decsi Tamásnak,* a Gyermekgyógyászati Klinika igazgatóhelyettes egyetemi tanárának, aki a klinika nevében köszönetét fejezte ki és méltatta a hallgatók nemes felajánlását.

A Nemzetközi Est megszervezésében és sikeres megrendezésében szerepet vállaló hallgatók és munkatársak jutalmat vehettek át *dr. Csernus Valér* dékánhelyettes úrtól.

Földényi Gabriella

Habilitációs eljárások lezárása

Az Általános Orvostudományi Karon 2009-ben indított habilitációs eljárások nyílt részében 23 pályázó előadói képességeinek értékelése befejeződött. A Habilitációs Tanács (HT) 2010. március 11-i ülésén tárgyalta a bíráló bizottságok értékeléseit, és szavazott a pályázatok Egyetemi Habilitációs és Habitusvizsgáló Bizottság (EHHB) elé terjesztéséről. A nyílt eljárás eredményét és a HT értékelését az alábbi táblázat mutatja. A HT 6 pályázat kivételével 100 %-os szavazati aránnyal, valamennyi pályázatot támogatási javaslattal továbbított az EHHB-nek. (Zárójelben a szakmai bírálók értékelése. Ahol második szám is szerepel, az a HT 100 %-nál kisebb szavazati eredményét mutatja.)

Dr. Ábrahám Hajnalka, egyetemi docens, Központi Elektronmikroszkópos Laboratórium (92 %).
Dr. Balogh Péter, egyetemi docens, Immunológiai és Biotechnológiai Intézet (96 %).
Dr. Battyáni István, egyetemi docens, Radiológiai Klinika (94 %).
Dr. Battyáni Zita, egyetemi docens, Bőrgyógyászati Klinika (93 %).
Dr. Clemens Béla, osztályvezető főorvos, Kenézy Kórház, Debrecen (85%; 92,3 %).
Dr. Gömöri Éva, egyetemi docens, Pathológiai Intézet (92,5; 92,3 %).
Dr. Hajtó Tibor, címzetes egyetemi tanár, Immunológiai és Biotechnológiai Intézet (91 %; 92,3).
Dr. Jandó Gábor, egyetemi docens, Élettani Intézet (89 %).
Dr. Karádi Oszkár, egyetemi adjunktus, Onkoterápiás Intézet (92 %).
Dr. Komócsi András, egyetemi adjunktus, Szívgyógyászati Klinika (95 %).
Dr. Lubics Andrea, egyetemi adjunktus, Anatómiai Intézet (99 %).
Dr. Mangel László, egyetemi adjunktus, Onkoterápiás Intézet (93 %).
Dr. Nagy Zsuzsanna, egyetemi adjunktus, I. sz. Belgyógyászati Klinika (99 %).
Dr. Osváth Péter, egyetemi adjunktus, Pszichiátriai Klinika (93 %).
Dr. Pál Endre, osztályvezető főorvos, Klinikai Központ, neurológia (90 %; 92,3 %).
Dr. Pfund Zoltán, egyetemi adjunktus, Neurológiai Klinika (99 %).
Dr. Reuter Gábor, laboratórium vezető, ÁNTSZ, Regionális Virológiai Laboratórium (93 %).
Dr. Sipos Katalin, egyetemi docens, Igazságügyi Orvostani Intézet (89 %; 92,3 %).
Dr. Szabados Sándor, egyetemi docens, Szívgyógyászati Klinika (98 %).
Dr. Szűcs Anna, tudományos munkatárs, Országos Idegsebészeti Intézet (93 %).
Dr. Várbíró Gábor, assistent professor, School of Pharmacy, Keele University, UK (88 %; 92,3 %).
Dr. Vásárhelyi Barna, tudományos főmunkatárs, SE, I. sz. Gyermekklinika, Budapest (90 %).
Dr. Vereczkei András, egyetemi docens, I. sz. Sebészeti Klinika (99 %).

Az EHHB 2010. március 22-i ülésén maximális támogatottsággal, valamennyi pályázó számára megítélte a habilitációt. Habilitált kollégáinknak további sikeres munkát kívánok.

Dr. Lázár Gyula
professor emeritus
az ÁOK Habilitációs Tanácsának
elnöke

Pécs, 2010. március 23.

Tisztelt Egyetemi Polgár!

Örömmel tájékoztatom, hogy tovább bővült a Klinikai Központ szolgáltatási palettája. 2010. március elsejétől háziorvosi alapellátás is elérhető a Pécsi Tudományegyetem minden dolgozója és hallgatója számára. A praxisba bejelentkezett páciensek jogosultak a háziorvosi kompetenciába tartozó, valamennyi szolgáltatás (szűrővizsgált, életmód-tanácsadás, akut és krónikus ellátás, gondozás) igénybevételére, helyben.
Szervezetileg a Foglalkozás-egészségügyi és Munkahigiénés Központ egységén belül került kialakításra a háziorvosi szolgálat. A rendelés helye a Nyár utca 8., ahol Dr. Radványi Ildikó háziorvos fogadja a pácienseket.

Az ellátás igénybevételének feltétele a praxisba való átjelentkezés.
Cím: PTE KK Foglalkozás-egészségügyi és Munkahigiénés Központ Háziorvosi szolgálat 7624 Pécs, Nyár u. 8.
Amennyiben az ellátással és az átjelentkezéssel kapcsolatban bármilyen kérdés merülne fel, a 72/518-520 telefonszámon készséggel állunk rendelkezésére.

Tisztelt Olvasók!

1885, 1905, 1930…három költő születési dátuma, az alábbiaké, azok hosszú sorában, akik „verspatikánkat” időről időre „mellékhatás mentes gyógyszerekkel” töltötték, töltik föl. Válogatásom a költészet napja alkalmából, a bőség zavara miatt is önkényes. Azért remélem, szívesen olvassák.

Kiss Tamás
könyvtáros

Kosztolányi Dezső: Életre-halálra

Mint aki búcsúzik, beszélni
akarok.

Itt éltem én, vér véretekből,
magyarok.

Mint akit égő szókra gyújt föl
a halál.

Szájam kigyulladt viziókat
kiabál.

Együtt örökre, együtt, együtt
veletek.

Kuckóba, sáncba, rongyba, harcos
feletek.

Mi volt ez? A szívembe harsog
az egész.

Láng és korom, megtébolyul, ki
belenéz.

Sírtam miatta én is, én is,
beh korán.

Én is zokogtam hosszú, véres
lakomán.

Éreztem a semmit, a szégyen-
maratást.

De láttam egykor kánaáni
aratást.

Kerek eget, mely egy családot
ölel át.

Parasztleányok hercegnői
derekát.

Bő dáridót, mely könnyeinkbe
belefúl.

Ifjú erőt, bűnt tékozolni
pazarul.

Mégis mindent, ami tiétek,
szeretek.

Vén bajszotok, puffadt, lilás-kék
eretek.

Úr-kedvetek, amelynek párja
nem akad.

Öreg, nehézkes, régi-ízű
szavakat.

Ábrándomat, mely életemre
sebet üt.

Hajnal felé a múltba rívó
hegedűt.

A délibáb vizében úszó
gabonát.

Tükröztetett kastélyt, ezüstlő
habon át.

Halottjaim csontját a földben,
halavány,

matróna-arccal, mélyen alvó
nagyanyám.

Rokontalan, sívó magányom
egyedül.

A hosszú őszt, mely visszanézve
menekül.

Jaj, életem engem bilincsbe
veretett.

Élő bilincs, forró bilincs, te
szeretet.

Bilincsbe jár mindig a tiszta
szerelem.

Ember-jussom testvér-bilincsben
perelem.

Haraptam ezt és kincsre vágytam,
ami nincs.

Csókoltam is, mert álom, áldás
e bilincs.

Lelkem ha kérte, amit a sors
nem adott,

Arany János bűvös szavával
mulatott.

Itt és csak itt, nem, ezt nem és nem
feledem.

Holtomban is csak erre járok,
keleten.

Izzóbb a bú itt és szívig döf
az öröm.

De szép, vidám, vad áldomás volt
köszönöm.

József Attila: Ime, hát megleltem hazámat...

Ime, hát megleltem hazámat,
a földet, ahol nevemet
hibátlanul irják fölébem,
ha eltemet, ki eltemet.

E föld befogad, mint a persely.
Mert nem kell (mily sajnálatos!)
a háborúból visszamaradt
húszfillléres, a vashatos.

Sem a vasgyűrű, melybe vésve
a szép szó áll, hogy uj világ,
jog, föld. - Törvényünk háborús még
s szebbek az arany karikák.

Egyedül voltam én sokáig.
Majd eljöttek hozzám sokan.
Magad vagy, mondták; bár velük
voltam volna én boldogan.

Igy éltem s voltam én hiába,
megállapithatom magam.
Bolondot játszottak velem
s már halálom is hasztalan.

Mióta éltem, forgószélben
próbáltam állni helyemen.
Nagy nevetség, hogy nem vétettem
többet, mint vétettek nekem.

Szép a tavasz és szép a nyár is,
de szebb az ősz s legszebb a tél,
annak, ki tűzhelyet, családot,
már végképp másoknak remél.

Csoóri Sándor: Idegszálaival a szél

Itt kékül meg a kezed
s cintányér-arcod itt csattan a földhöz.

Nincs másik idő, mely befogadna,
másik ország, mely nevet adna:
ideköt
idegszálaival a szél,
pamutszálaival a köd
s a végső türelem is ideötvöz.

Elsüllyedt szekértengelyek
forgatják ezt a földet
tavaszba,
nyárba.
A szőlőkarókkal kivert hegy:
Szent István ittmaradt koronája.

Hallgasd,
a tolongó űri zaj:
csikónyerítés, patadobaj.
S a cseréptányérok repedése, mint a csontoké.

Ezer esztendő törik szét velük:
Hunyadi László nyakszirtje, válla –
Futhatsz a szeplőtelen Notre Dame elé,
vonagló sátán-torkaiból is az ömlik, az a szennylé
földed nyomorúsága.

Mint húsban vándorló szilánkot,
hordod magadban romjait;
s ha már sebesülésed ideköt,
ideköt gyógyulásod is.
Feküdj bele a sárba,
borona-rücskös tüske-ágyba,
nevess vagy vicsorogj –
Ölelni másutt is ölelhetsz,
de ölni csak itt maradt jogod.

Dr. Kovács L. Gábor egyetemi tanár részt vett a doktori bizottság tagjaként Andries van der Meer (University of Twente, Hollandia) PhD védésén 2010. március 10-én. Az értekezés címe: „Microfluidic Technology in Vascular Resesearch: The endothelial response to shear stress”. A mellékelt képen az értekezés bíráló bizottsága és témavezetői balról jobbra: Hivatalszolga, dr. A. A. Poot (University of Twente, társtémavezető), dr. I. Vermes (University of Twente, témavezető), dr. G. van der Steenhoven (University of Twente, elnök), dr. J. Feijen (University of Twente, témavezető), dr. F.A.J. Muskiet (University of Groningen, bíráló bizottsági tag), dr. ir. A. van den Berg (University of Twente, bíráló bizottsági tag), dr. G.L. Kovacs (University of Pécs, bíráló bizottsági tag), dr. F. Mugele (University of Twente, bíráló bizottsági tag), dr. V.W.M. van Hinsbergh (University of Amsterdam, bíráló bizottsági tag).

Kutatás, gyógyítás és együttműködés a Pécsi Idegtudományi Képalkotó Konzorciumban

Dóczi Tamás, PTE Idegsebészeti Klinika
Komoly Sámuel, PTE Neurológiai Klinika
Németh Béla, Neuro CT Pécsi Diagnosztikai Központ Kft.

A Neuro CT Pécsi Diagnosztikai Központ Kft.-ben március közepén üzembe helyezett új, 1,5T térerejű MR-berendezés lehetővé teszi, hogy a K+F programok eredményei a hétköznapi, azaz a rutin betegellátásban is hasznosuljanak – nemcsak a Pécsi Tudományegyetemen, hanem Magyarországon is.

Megalapításakor, 1994-ben a Pécsi Diagnosztikai Központ elsődleges célja a betegellátási színvonal javítása, a Pécsi Orvostudományi Egyetem gyógyító tevékenységének kibővítése és a klinikai idegtudományokhoz szükséges világszínvonalú, kutatási tevékenységre is alkalmas diagnosztikai háttér megalakítása volt. Ez az eredeti, hármas célrendszer még ma is érvényes, de az első tíz év működése után úgy módosult, hogy a betegellátás mellett sokkal nagyobb hangsúlyt kap a kutatás-fejlesztési tevékenység. Ezért szereztük be saját forrásból 2007-ben, a Pécsi Idegtudományi Képalkotó Konzorcium megalakulásakor, egy olyan csúcskategóriás 3T térerejű MR-berendezést, amely kiválóan alkalmas speciális kutatási feladatokra, és reményeink szerint a világ élvonalában tarthatja a Pécsi Tudományegyetem klinikai idegtudománnyal foglalkozó munkacsoportjait, remélhetőleg ezzel is hozzásegítve a PTE-t a kutató egyetemek közé való besoroláshoz.
Amikor március végén a Pécsi Diagnosztikai Központban megkezdte működését legújabb, szintén önerőből megvalósuló fejlesztésünk, a Siemens Magnetom Avanto 1,5T MR, akkor úgy gondoltuk, hogy szakmai utunk következő mérföldkövéhez érkeztünk. Nemcsak azért, mert ezzel a fejlesztéssel a Pécsi Tudományegyetem és a régió betegellátó intézményei számára az ország legmodernebb MR képalkotó diagnosztikai egysége áll rendelkezésre, hanem azért is, mert az elmúlt három év kutatási eredményei végre a mindennapi betegellátásban is megvalósíthatóak.

Nemzetközi élvonalban

Egyetemünk értékeit nehéz megítélni belülről, mert megszoktuk őket. Ezért nem árt hangsúlyozni mi az, amiben többet tudunk, mi az, amivel lépést tartunk az élvonallal. A Pécsi Tudományegyetem sok szempontból különleges Magyarországon, de különleges abban is, hogy az országban itt található meg egy intézményben a legmodernebb MR képalkotó diagnosztikai háttér. A Radiológiai Klinika és a Pécsi Diagnosztikai Központ közösen olyan modern technológiát vonultat fel, amely világszínvonalú szakmai munkára ad lehetőséget.
Ha csak a nagydiagnosztikai eszközöket szemléljük: a Radiológiai Klinikán működő két sugárforrású, 64-szeletes Siemens Definition CT-berendezés a legújabb megoldások közé tartozik, csupán néhány hasonló eszköz található az országban; a PDK 3T térerejű Siemens Magnetom Trio berendezése egyedüli az országban, hasonló 3T térerejű MR-ből csupán kettő működik Magyarországon; legújabb fejlesztésünk, a 1,5T térerejű Siemens Magnetom Avanto MR egy kipróbált széria, ebből a sorozatban Magyarországon is megtalálható jó néhány, de olyan új, többletfunkciók kerültek bele, amelyek egyedivé teszik, és új diagnosztikai módszerek bevezetését alapozhatják meg.
Talán nem szerénytelenség kiemelnünk itt, hogy szakembereink tudásanyaga, teljesítménye mellett ezzel technológiai szinten lépést tartunk a nemzetközi fejlődéssel, miközben mindez közvetlenül is hasznosul egyetemi képzéseinkben. Tesszük ezt azért, hogy a humán és technológiai infrastruktúra szükséges összhangjának megteremtésével a kutatás-fejlesztési tevékenységben is lépést tarthassunk, és szakmai téren is olyan lehetőségeket nyújthassunk munkatársainknak, amelyek itthon tartják őket! Tesszük ezt azért is, hogy a magyar egészségügy nehézségei ellenére, a dél-dunántúli betegek számára a Pécsi Tudományegyetemen rendelkezésre álljon a legmodernebb technológia és szaktudás.

Kutatás-fejlesztési projekteink

Nem tétlenkedünk, ezt mutatja az is, hogy hosszú a lista, amely bemutatja a Pécsi Diagnosztikai Központban folyó tudományos projekteket. Felsorolásunkban feltüntetjük a résztvevő intézeteket és klinikákat is, különös tekintettel azokra, ahol már közvetlen gyakorlati haszonnal járt a kutatás-fejlesztési munka.

1. Epilepszia vizsgálata (résztvevők: *Ideggyógyászati Klinika, Idegsebészeti Klinika)*
   A tudományos eredmények alapján létrejött diagnosztikai eljárások hozzájárultak az epilepszia sebészeti kezelésének beindításához a dél-dunántúli régióban.
2. Képfúzió, képfeldolgozás fejlesztése (résztvevők: *Idegsebészeti Klinika, Ideggyógyászati Klinika)*
   A projekt eredményei a neuronavigációs műtéti tervezés során hasznosulnak, az agydaganatban szenvedő betegek jobb ellátásban (pl. radikális tumor reszekció) részesülnek az intraoperatív műtéti tervező program segítségével.
3. Gél dozimetria (résztvevők: *Kaposvári Egyetem Onkológiai Központja, Idegsebészeti Klinika, Neurológiai Klinika)*
   A daganatok besugárzása az onkológiai terápia egyik legfontosabb modalitása. A leadott sugárdózis 3D mérése azonban eddig Magyarországon nem volt elérhető. A fejlesztésnek köszönhetően, MR-vizsgálat segítségével a besugárzási tervek validálhatók, pontosabb terápiás terv készíthető.
4. Proton spektroszkópiai vizsgálatok (résztvevők: *Idegsebészeti Klinika, Ideggyógyászati Klinika)*
   A kifejlesztett kvantitatív spektroszkópiai módszer az idegrendszer és a vázizom betegségek diagnosztikáját segíti. Lehetőség van agyi elváltozások pontosabb diagnosztikájára tumorokban, migrénben, sclerosis multiplexben. Ez a vizsgáló eljárás ma már a speciális izombetegségek (pl. Pompe-kór) kivizsgálásában is fontos szerepet tölt be.
5. Prosztata spektroszkópia (résztvevő: *Urológiai Klinika)*
   Endorektális tekercs alkalmazásával a prosztata elváltozásai mind képalkotással mind spektroszkópiás eljárással differenciálisan vizsgálhatók.
6. Agyi perfúziós vizsgálatok (résztve-

vők: *Idegsebészeti Klinika, Ideggyógyászati Klinika)*
Az agyi vérátáramlás kvantitatív mérése a daganatok malignitásának megítélésében játszik döntő szerepet, továbbá a stroke diagnosztika része a kifejlesztett eljárás.

7. Diffúziós tenzor képalkotás (résztvevők: *Idegsebészeti Klinika, Ideggyógyászati Klinika, Siemens Zrt. Egészségügyi Szektor)*
A módszer a Siemens MRI fejlesztő hálózatával (IDEA – Integrated Development Environment for Application) együtt került kidolgozásra még az 1T térerejű készüléken. Majd a módszer adaptációja bekerült a mindennapi diagnosztikába. Agyi fehérállományi pályák mutathatók ki *in vivo*, illetve ezek elhelyezkedése az agyi kóros elváltozásokhoz képest, továbbá sclerosis multiplexben a betegség stádium meghatározásában nyújt segítséget.
8. Koponyasérültek vizsgálata (résztvevő: *Idegsebészeti Klinika)*
Az Idegsebészeti Klinikán több éve folyik nemzetközi szintű kutatás a traumás agysérüléssel kapcsolatban. A kifejlesztett modern MR-képalkotó technikákat a koponyasérültek esetében is alkalmazni tudjuk az MR-kompatibilis lélegeztető/altató egység segítségével. (Eddig csak gyors CT-vizsgálatokra volt mód.) A vizsgálatok a traumás agysérültek prognózis becslését és terápiáját segítik.

Alapkutatáshoz tartozó tudományos projekteink

1. Funkcionális MRI vizsgálatok (résztvevők: *Élettani Intézet, Pszichiátriai Klinika, Magatartástudományi Intézet, Gyógyszerészeti Intézet, Gyógyszertani Intézet, BTK Pszichológia Intézet, TTK Biológia Intézet, Sebészeti Klinika, Idegsebészeti Klinika, Neurológiai Klinika)*
Funkcionális MRI segítségével az agyi működés vizsgálható milliméteres térbeli felbontásban. Számos kórfolyamat vizsgálatára alkalmas módszer: (i) kóros elhízásban létrejövő funkcionális és morfológiai elváltozások, (ii) játékelmélet vizsgálata a pszichológiában, (iii) schizophrenia vizsgálata, (iv) epilepszia vizsgálata, (v) mentális navigáció vizsgálata, (vi) imagináció, szédülés vizsgálata, (vii) hipnózisban létrejövő elváltozások vizsgálata, (viii) fájdalom vizsgálata.
2. Főemlős állatkísérletek (résztvevő: *Élettani Intézet)*
Cukor metabolizmus agyi vizsgálata funkcionális MR-vizsgálattal majmokon. Táplálékfelvétel szabályozásának vizsgálata.
3. Patkány képalkotás (résztvevők: *Anatómia Intézet, Idegsebészeti Klinika, „Aquaglyceroporin" FP6 EU Projekt)*
Patkányban agyi vérátáramlás, agyi ödéma, agyi metabolizmus vizsgálatok. Agy ödéma modellben gyógyszer hatás kimutatása, ödéma ellenes gyógyszerek *in vivo* tesztelése.

Támogatott kutatás-fejlesztési pályázatok

Az elmúlt évek magas színvonalú kutatás-fejlesztési munkáját nemcsak a tudományos közlemények nagy száma mutatja, hanem az is, hogy több kutatás-fejlesztési projektben vezető, illetve résztvevő szerepet játszik a Pécsi Idegtudományi Képalkotó Konzorcium. E pályázatokban a Pécsi Tudományegyetem több klinikája és elméleti intézete (Élettani *Intézet, Pszichiátriai Klinika, Gyógyszerészeti Intézet, Gyógyszertani Intézet, Idegsebészeti Klinika, Neurológiai Klinika)* is részt vesz:

- G.O.P. 1.1.1 07/1-2208-0072 Hatékony és biztonságos fájdalomcsillapítás gyakorlati megalkotása funkcionális MRI segítségével;
- G.O.P. 1.3.1 07/1-2008-0079 Idegrendszeri betegségek megelőzésében, diagnózisában és optimális kezelésében alkalmazott MR képalkotáson alapuló kutatási program megvalósítása;
- EGT Norvég finanszírozási mechanizmusok „Menteni a menthetőt" HU0114;
- NKTH Látható fájdalom „Innodiag projekt";
- EU FP6 *„AQUA(GLYCERO)PORINS"* projekt.

Kutatás-fejlesztésből klinikum

Az említett példák kiválóan rávilágítanak arra, hogy mi az egyetemi kutatás-fejlesztés célja, és miről szól a K+F célú konzorcium. Eddigi tudásfejlesztési céljainkat sikerrel teljesítettük. Az önerőnkből, valamint a pályázati forrásból nyert támogatásokból álló anyagi erőforrásokat nemcsak a célok „mentén" költöttük el, hanem konkrét eredményeket is sikerült felmutatnunk. 2010-re olyan intellektuális teljesítményt sikerült produkálni, amely már a kutatás-fejlesztésben megszerzett eredmények közvetlen hasznosítását a hétköznapi, rutinszerű betegellátásban is lehetővé tette. Feladatunk ugyanis nem csupán annyi, hogy a Dél-Dunántúl vagy Kelet-Közép-Európa legmodernebb komplex MRI képalkotó diagnosztikai gépparkját „birtokoljuk", hanem az, hogy a legmodernebb módszertannal és hatékonysággal gyógyítsuk betegeinket.
A Pécsi Diagnosztikai Központ alapítványi és magán tulajdonosaiként ezért határoztunk úgy, hogy a korábban kizárólag 1T térerejű MR-berendezésünkön végzett rutinszerű betegellátást megosztjuk az új 1,5T MR és három éve K+F feladatokra beszerzett 3T MR berendezésünk között. Ennek engedélyét az egészségügyi minisztertől a napokban kaptuk kézhez, így a meglévő TVK-megosztás most már nem csak szakmailag, hanem jogilag is megtörténhet. Részben azért, hogy a napi betegellátás is profitáljon a 3T MR lehetőségeiből, részben azért, hogy az alacsonyabb térerejű berendezésen is lehessen kutatás-fejlesztést végezni, és tapasztalatainkat az országszerte elterjedt 1,5T MR-berendezéseken is lehessen a betegellátás javára alkalmazni.
A PDK és a PTE által létrehozott Pécsi Idegtudományi Képalkotó Konzorcium célja a hagyományos intézeti és klinikai szervezetek feletti interdiszciplináris, hálózatszerű, feladatorientált munkacsoportok létrehozása; evidenciákon alapuló, de egyénre szabott, multidiszciplináris megközelítésű diagnosztikus és terápiás protokollok kidolgozása. Integrált, interdiszciplináris megközelítésű és eszközrendszerű kutatás megvalósítása és optimalizálása, graduális és posztgraduális, integrált oktatás megvalósítása közös képzési programok révén, multidiszciplináris megközelítéssel. Népbetegségnek számító központi idegrendszeri kórképek, elsősorban a fájdalom, memóriazavarok, traumás agysérülések, epilepszia és depresszió krónikussá válásának megelőzése; a kognitív és perceptuális folyamatok élettani alapjainak és kórfolyamatainak megismerése; diagnosztikai protokollok kidolgozása és végül MRI módszerekben magasan kvalifikált kutató utánpótlás képzése.
Tudásközpontunk tudományos és gazdasági irányítása jól szolgálja a graduális és posztgraduális képzés színvonalának emelése mellett az egyetemi K+F célokat, továbbá – álláspontunk szerint – jól illeszkedik a science-parkok céljaihoz és menedzsment struktúrájához is. Így olyan tudást koncentráló és hídképző intézményi hálózatként tudunk működni, amelyben az egyetemi/akadémiai és magánszféra tudatos és költséghatékony együttműködése révén egészségtudományi és gazdasági értelemben magas minőségű szellemi érték és szolgáltatási „termék" létrehozása és hasznosítása történik.

A Pécsi Tudományegyetemen működő szakszervezetek állásfoglalása

A Pécsi Tudományegyetem Rektora minden előzetes értesítés és tárgyalás nélkül 2010. március 31-én, 2010. június 30-i hatállyal egyoldalúan felmondta a PTE 6500 dolgozóját érintő Kollektív Szerződést (lásd a keretben – a szerk.).

A Pécsi Tudományegyetemen működő szakszervezetek ezt az intézkedést jogszerűtlennek vélelmezik, a munkavállalókat sértő barátságtalan eljárásnak tekintik, mely csorbítja az egyetem tekintélyét, veszélyezteti a munkabékét, rontja a munkamorált, ellentétes a munkaügyi kapcsolatok szellemével.

Kollektív Szerződés hiányában sérülnek a munkavállalók érdekei, szabályozatlan lesz a munkarend, a juttatások mértéke és köre áttekinthetetlenné válik, lényegesen csökkennek a jövedelmek, romlanak a munkakörülmények, a szociális jóléti célú juttatások csorbulhatnak.

A Klinikai Központban veszélybe kerülhet a betegellátás színvonala, a társadalom által elvárt legmagasabb szintű betegellátás, a versenyképesség és egyáltalán a Klinikai Központ léte.

Súlyosbítja a helyzetet, hogy a betegellátásban résztvevők amúgy is alacsony személyi juttatásai évek óta csökkennek.

A szakszervezetek elfogadhatatlannak tartják, hogy egy kellően elő nem készített integrációs döntés kapcsán finanszírozhatatlanná vált Klinikai Központ működési zavarainak következményeit a munkavállalók megsarcolásával kívánják megoldani.

A szakszervezetek bejelentik, hogy a Pécsi Tudományegyetemen a Kollektív Szerződés felmondásával a munkaügyi kapcsolatokat rendezetlennek tartják, mely tényt az illetékes hatóságok felé bejelentik.

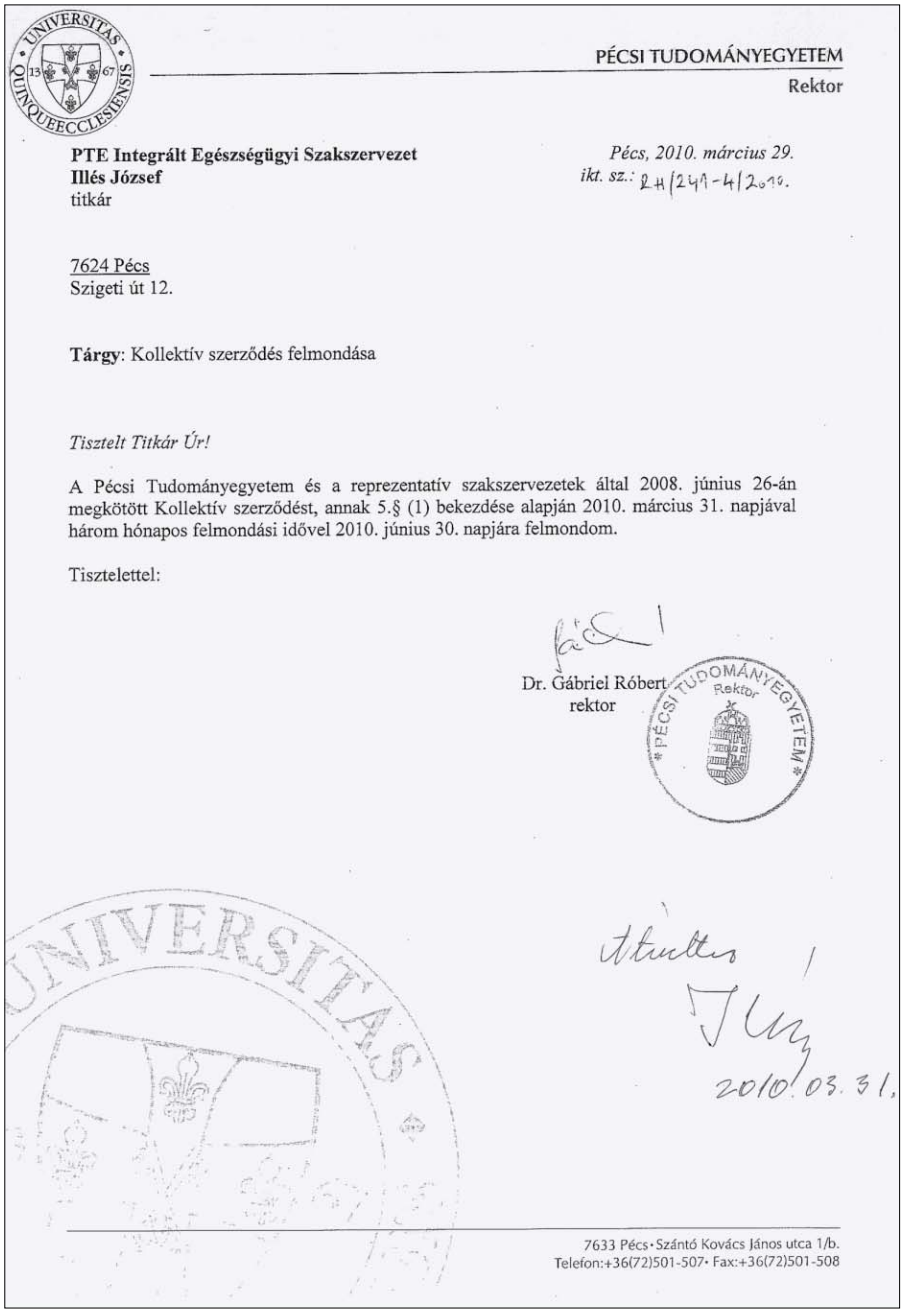

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
Rektor

PTE Integrált Egészségügyi Szakszervezet
Illés József
titkár

Pécs, 2010. március 29.
ikt. sz.: 2H/249-4/2010.

7624 Pécs
Szigeti út 12.

Tárgy: Kollektív szerződés felmondása

Tisztelt Titkár Úr!

A Pécsi Tudományegyetem és a reprezentatív szakszervezetek által 2008. június 26-án megkötött Kollektív szerződést, annak 5.§ (1) bekezdése alapján 2010. március 31. napjával három hónapos felmondási idővel 2010. június 30. napjára felmondom.

Tisztelettel:

Dr. Gábriel Róbert
rektor

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM Rektor

2010.03.31.

7633 Pécs • Szántó Kovács János utca 1/b.
Telefon:+36(72)501-507 • Fax:+36(72)501-508

A szakszervezetek a munkaügyi kapcsolatok rendezetlenségének minden következményét a munkáltatóra hárítják.

A szakszervezetek kinyilvánítják azon szándékukat, hogy egy új Kollektív Szerződés megkötésekor csak olyan megoldást tudnak elfogadni, amelyben a munkavállalók jelenlegi anyagi, szociális, jogi és egzisztenciális pozíciói nem csorbulnak, illetve ha az számukra kedvezőbb feltételeket biztosít.

A szakszervezetek kérik Rektor Urat a Kollektív Szerződés felmondásával kapcsolatos döntésének visszavonására.

A szakszervezetek bejelentik, hogy a munkavállalók érdekeinek erőteljesebb képviselete érdekében közös sztrájkbizottságot hoznak létre.

Pécs, 2010. Április 6.

Dr. Kiss György
FDSZ
s.k.

Illés József
PTE IESZ
s. k.

Jéglné Illés Zsuzsanna
EDDSZ
s. k.

Dr. Szanyi István
MOSZ
s.k.

Új Gyermekpszichiátriai Ambulanciát adtak át a Gyermekklinikán

A PTE KK Gyermekgyógyászati Klinikájának fejlesztéseként 2010. március 12-én 14 órakor a Klinikai Központ főigazgatója, dr. Kollár Lajos egyetemi tanár adta át ünnepélyes keretek között a gyermekklinikától kb. 100 méterre, a korábbi gyermekorthopédiai, majd gyermekszemészeti ambulancia helyén, a József Attila u.1/b. alatt, belső forrásokból megvalósult komplexumot. Dr. Hollódy Katalin egyetemi docens, a Klinika Neuropszichiátriai Osztályának vezetője bevezető szavai után az ellátó komplexum szakmai vezetője, Dr. Fenyvesi Ilona klinikai főorvos méltatta a létrehozott ambuláns részleg szakmai jelentőségét, majd bemutatta az intézményt a vendégeknek.

Önálló gyermekpszichiátriai osztály az egész Dunántúlon nincs, a Gyermekklinika ellátási területe ugyanakkor Vas megyétől Kalocsáig terjed. A klinika speciális feladataiból következően a betegek egy része az egész ország területéről érkezik.

Az ambulancia vezetője az ünnepélyes avatón úgy fogalmazott, hogy az ambuláns komplexum kialakítása mérföldkő az egyetem és benne a Gyermekklinika gyermek-és serdülőpszichátriai betegellátásában. Az ellátás iránti igény rég kinőtte eddigi feltételeit. Világszerte megfigyelhető jelenség, hogy a gyermek- és serdülőkorúak egyre nagyobb arányban veszik igénybe a gyermek- és serdülőpszichiátriai ellátás különféle formáit. Nemzetközi és hazai vizsgálatok alapján a pszichés zavarok elérték a népbetegség szintjét, minden ötödik gyermek valamilyen enyhébb vagy súlyosabb mentális zavarral küzd, nő a hangulati-érzelmi zavarok, a depresszió, az öngyilkosság, a krízishelyzetek, a magatartászavar, sőt a fiatalkori bűnözés előfordulási gyakorisága. Az Egészségügyi Világszervezet felmérése szerint (2020-ra) ötven százalékkal fog nőni a pszichés zavarral küzdő gyermekek és serdülők száma, s e tendencia már napjainkban is tapasztalható. A gyermekpszichiátria jelentőségét alátámasztja, hogy a felnőttkori pszichés zavarok jelentős hányada a gyermek- és serdülőkorban kezdődik. A romló morbiditási és mortalitási adatok a mielőbbi felismerés és hatékony beavatkozás fontosságára figyelmeztetnek az egészséges személyiségfejlődés, a lelki folyamatok tekintetében is minden szempontból egészséges felnőttkor elérése érdekében.

Újdonság, hogy mostantól a gyermekpszichiátriai ambulancián

Dr. Hollódy Katalin egyetemi docens, dr. Kollár Lajos professzor, a KK vezetője és dr. Fenyvesi Ilona klinikai főorvos az átadó ünnepségen

négy helyiségében párhuzamos rendelésre lesz mód. A frissen felújított, kulturált környezetben új lehetőségek nyílnak az egyéni terápiák mellett család- és csoportterápiás foglalkozásokra, oktatásra, képzésre, továbbképzésre.

Szerényen, de bővült a betegeket ellátó szakembercsoport is. Két gyermekpszichiáter és egy félállásban foglalkoztatott szakpszichológus párhuzamos rendelése indul, egy szociális munkás a hét egyik napján segíti a betegellátást, valamint egy asszisztens/adminisztrátor tartozik még az ambulancia állandó munkatársai közé. Továbbra is számítanak a Kórházpedagógusok Alapítványa munkatársai, a Mosoly Alapítvány pszichológusai, terapeutái, a Mosolygó Kórház Alapítvány önkéntesei együttműködésére is. A tervek szerint itt folyhat majd az orvostan-, a pszichológus- és a szociális munkás hallgatók oktatása, képzése, továbbképzése is. Az igények teljesüléséhez, a tervek teljes körű megvalósulásához azonban a kedvező helyszín biztosításán túl a személyi állomány további fejlesztése is szükséges volna.

Dr. Fenyvesi Ilona
az ambulancia vezetője

A pan-Europen research network for Complementary and Alternative Medicine

A képen a kutatásban résztvevő egyetemek képviselői és a tanácsadó testület tagjai láthatóak az első kick-off meetingen, 2010 januárjában, Münchenben

A „CAMbrella" (a CAM és az umbrella szavakból kialakított kifejezés) projekt, az első Európai Uniós FP 7 témakörbe tartozó, finanszírozott kutatás a komplementer medicina témában. 2010 januártól elérhető az a honlap (www.cambrella.eu), **amely a fenti projekt** (CAM, European Commission FP 7 HEALTH 2009 single stage Grant agreement: 241951) **hivatalos tájékoztatója és rendszeresen ad ismertetőt a 36 hónapos időtartamú kutatómunka állásáról.**

A munkában 17 ország egyetemein kutató orvosok vesznek részt konzorciumot alkotva. A résztvevőknek a CAM egy-egy ágában sincs szigorú elkötelezettségük, de céljuk, hogy valós felmérést adjanak a CAM egyes ágainak használatáról, annak igényeiről, definícióiról, az igénybevevő paciensek védelméről, a CAM-ot szolgáltatókról, a biztonságosságról és a hatásosságról. A projekt tagjai a: Karolinska Institute, a Charité, a Berni, a Párizsi, a Veronai, a Bolognai, a Segoviai, a Thromsoi, a Bécsi, a Southamptoni, a Temesvári Orvosi Egyetemek, valamint a PTE ÁOK IOI Komplementer Medicina Tanszéke.

A munka valójában már öt évvel ezelőtt elkezdődött, amikor Bécsben összeült több európai társaság, egyetemi tanszék képviselője, hogy közös pályázat benyújtását határozza el. Hosszas egyeztetés és konzorciumi szervezés után a német Charité Egyetemen dolgozó W. Weidenhammer professzor vezetésével sikeres pályázatot adtunk be az EU 7. keretprogramjának részeként 2008-ban.

Az első indító, ún. „kick-off meetingnek" Münchenben a Siemens Stiftung adott helyet. Ezen a több napon át, reggeltől késő estig tartó összejövetelen, először eligazító információkat kapott a társaság az EU képviselőjétől a finanszírozás és az adminisztráció szigorú elvárásairól. Azt követően nyolc különálló munkacsoport alakult, melyek ezután különböző szempontok szerint dolgozták ki vizsgáló módszereiket. A további egyeztetések havonta két kötelező internetes webkonferencia, valamint évente egy-egy workshop keretében történnek, minden résztvevő szigorú napi munkaóra-elszámolási rendszerben, az EU által ellenőrzötten végzi munkáját egy erre a célra kialakított webes felületen. A workpackage-ok (WP1-8) a következők: Terminológiák és definíciók a CAM-ban (WP1), Legális státus és szabályozottság, ellenőrzés a kormányok, eü. hatóságok részéről (WP2), A betegek szükségletei és attitűdjei (WP3), A paciensek perspektívái (WP4), A CAM alkalmazása a szolgáltatók részéről (WP5), Globális perspektíva az EU-ban (WP6), Roadmap a jövő CAM kutatásait illetően az EU-ban (WP7), Dokumentumok végleges összeállítása, EU CAM Konferencia szervezése Brüsszelben 2012 decemberben, cambrella weblap folyamatos üzemeltetése (WP8).

Magyarországról a Pécsi Egyetem ÁOK IOI Komplementer Orvosi Tanszéke képviseletében Hegyi Gabriella tanszékvezető a meghívott tag, kiegészítve a tanszék további munkatársaival. Máris feladatunkká vált a környező 10 ország CAM helyzetének feltérképezése.

A pécsi „Európa Kulturális Fővárosa"-ként jegyzett és oda tervezett ünnepi események között helyet kapott november első hetében a CAMbrella workshop, amely része lesz a Magyar Akupunktúrás Orvosok Társaságának (www.maot.hu) 25. éves jubileumi rendezvényének, illetve a IV. Kínai-Magyar Orvosi Konferenciának is, amelyeket egy időben szervezünk meg, mint kiemelt rendezvényt.

Dr. Hegyi Gabriella
PTE ÁOK IOI Komplementer Medicina Tanszék

Beszámoló az I. Pécsi Endoszkópos Orr-melléküreg-sebészeti Szimpóziumról

2010. február 17-19. között rendeztük meg a PTE ÁOK Fül-orr-gégészeti és Fej-nyaksebészeti Klinika szervezésében az I. Pécsi Endoszkópos Orrmelléküreg-sebészeti Szimpóziumot. A rendezvény színhelye a Pécsi Akadémiai Bizottság Jurisics utcai székháza volt.

A rendezvény házigazdája, Gerlinger Imre professzor nagy érdeklődésre számot tartó programot állított össze, ennek következtében 90 regisztrált részvevő látogatott el Pécsre az ország minden sarkából. A rendezvény első napján a hazai fül-orr-gégészeti szakma kiválóságai tartottak előadásokat az endoszkópos melléküreg-sebészet témakörében. Áttekintették a műtéti technika részleteit, a gyermekkori alkalmazásokat, az esetleges enyhe és súlyos komplikációkat és azok ellátását.

A melléküregek sebészete az elmúlt két évtized során jelentős változáson ment keresztül. A külső feltárásból végzett, nem ritkán kozmetikai szempontból a beteg számára nehezen elfogadható, roncsoló műtéteket fokozatosan felváltották a "kulcslyuk műtétek", az orrnyílásokon keresztül végzett, endoszkóppal asszisztált operációk. Erre azért kerülhetett sor, mert egyrészt ismereteink egyre inkább sokasodtak az elmúlt két évtizedben a melléküregek élettani működését illetően, másrészt a technológia és a műszerpark fokozatos fejlődése is lehetővé tették az újszerű műtéti megoldásokat. Napjainkban a krónikus rhinosinusitisek orrpolypozissal járó eseteiben használják ezt a technológiát a leggyakrabban, de panaszt okozó arcüregi cysták eltávolítására, orrvérzések ellátásra, veleszületett fejlődési rendellenességek megoldására (pl: choanalis atresia) is alkalmas a technika. Különös jelentősége a technikának, hogy határterületi műtéti megoldásokban is sikerrel alkalmazható: így például

Gerlinger professzor hat előadást tartott a rendezvényen

napjainkban a szemészek és a fül-orr-gégészek nem ritkán együtt operálják a dacryocystorhinostómiákat, az idegsebészek számára pedig a nasalis liquorcsorgások eseteiben tudnak segíteni a rhinológusok a kevésbé invazív elegáns technika alkalmazásával.

Az endoszkópos orrsebészeti módszer legkiválóbbjai már a mellső skálát érintő malignus daganatok eseteiben is alkalmazzák a módszert, de orbita dekompresszió és nervus opticus dekompresszió is végezhető az orron keresztül endoszkópos módszerrel.

Az I. Pécsi Szimpóziumon két nemzetközileg is magasan jegyzett vendég előadó is részt vett. 5-5 előadással járult hozzá a Szimpózium sikeréhez az Amszterdami Fül-orr-gégészeti Klinika igaz-

gatója, Fokkens professzor, valamint a Gráci Fül-orr-gégészeti Klinika professzora, Hannes Braun. Az USA-ból beszerzett friss kadáver fejeken nagysikerű interaktív műtéti bemutatót tartottak a vendégek, a technika minden részletét bemutatva. A Storz műszergyártó cég szponzori tevékenységének köszönhetően kiváló minőségben a legkorszerűbb technológiai állt a résztvevők rendelkezésére.

A rendezvény harmadik napján az Anatómiai Intézetben a résztvevők kadáver disszekciós gyakorlatok keretében tovább mélyíthették ismereteiket, és "hands-on" tapasztalatokat szerezhettek.

A rendezvényt a Bagolyvár étteremben egy rendkívül jó hangulatú bankett zárta, a résztvevők számos hasznos szakmai kapcsolatra és új barátokra tehettek szert. A Fül-orr-gégészeti Klinika számára a rendezvény azért is jelentős volt, mert az itt használt korszerű technológia a Klinikán maradhatott, köszönhetően a Klinikai Központ és a Gazdasági Igazgatóság valamint számos szponzor segítő hozzáállásának. Remélhetőleg az elkövetkező évek során a Szimpózium rendszeres programmá válhat a hazai fül-orr-gégészeti oktatásban.

Hannes Braun professzor kadáver disszekciós bemutatója

Dr. Gerlinger Imre
klinikaigazgató

Kórházi gyógyszerészek XVII. kongresszusa

(a kongresszusi programfüzet beköszöntőjének gondolatai)

Kétévente kerül sor a kórházi gyógyszerészek kongresszusára. Idén április 16-18. között kerül megrendezésre, mottóját a jelenlegi időszak magyarázza: „Kórházi betegellátás válság idején".
A kongresszus tudományos bizottsága meghatározó témacsoportként az alábbiakat fogalmazta meg:

1. Diagnosztika – Képalkotó eljárások
2. Antivirális terápiák újdonságai és a védőoltások
3. Mérgezések gyógyszerészi szempontból, antidótumok
4. Humán klinikai farmakológiai vizsgálatok
5. Behozott gyógyszerek problematikája
6. Gyógyszerellátás válság idején

Ezek között van olyan, amelyről az utóbbi években nem sok szó esett kórházi gyógyszerészi rendezvényeken (képalkotó diagnosztika, antivirális terápia, mérgezések), a fennmaradókról meg nem lehet eleget beszélni, folyamatosan megújuló gondot jelentenek.
Egészségpolitikai blokk keretében felkért előadók tájékoztatják a kollégákat a racionális egészségpolitika és ágazati működés esélyeiről, az egészségügyi ellátórendszer működtetéséről válságban, valamint a finanszírozás és a gyógyszerköltségek menedzselésének sajátosságairól.

Molnár Béla

Kedves Kollégák!
Az orvos- és gyógyszerésztudomány rohamléptekkel halad. Néhol korszakalkotó fölfedezések, máshol a régi protokollok finomítása vezetett a gyógyítási eredmények lényeges javulásához. Valószínű, hogy az eredmények mindnyájunkat föllelkesítenek. Ha bárki késztetést érez arra, hogy tudományága jelenlegi állását összevesse a 30-40 évvel ezelőttivel (az én generációm akkor tanulta az alapokat és az orvoslást), a Hírmondó nagy örömmel ad helyt írásának. Ez lehet nagyobb lélegzetű áttekintés, de idő hiányában akár kiragadott példa is, ha az szakmailag helytálló. Az ilyen összevetések egyben rávilágítanak az élethosszig tartó tanulás, ill. a bizonyítékokon alapuló orvoslás fontosságára is.
Várjuk az írásokat!
A szerkesztőség nevében:

Barthó Loránd

XX. Pilaszanovich Imre emlékülés

Jubileumi volt az ez évi Pilaszanovich Imre emlékelőadás. Az ünnepi jelleget a kerek szám adta, hisz immár 20. éve, hogy évről-évre a Szakosztályülések keretében megrendezzük az emlékelőadást. Pintér professzor úr jóvoltából az eltelt két évtized alatt a világ vezető gyermeksebészeit sikerült Pécsre, Magyarországra elhívni, és így a magyar gyermeksebészek személyesen is megismerhették azokat a nagytekintélyű szakembereket, akik neveivel addig csak közleményekben találkozhattak.

A 2010. évi vendégprofesszor, Alastair Millar Fokvárosból érkezett. A mély angol gyökerekkel is rendelkező gyermeksebész Johannesburgban született. Egyetemi tanulmányait Fokvárosban végezte. Képzése során hosszabb időt töltött Melbourne-ben, Cambridge-ben és Birmingham-ben. Az utóbbi nagy angliai városban három évet dolgozott, 130 májátültetést végzett (elsősorban fiatal gyermekekben) vagy vett részt a transzplantációban. Fokvárosban évtizedek óta igen magas szintű gyermeksebészeti képzés folyik. Korábbi két Pilaszanovich Imre vendégprofesszor (Lewis Spitz és Donald Nuss) pályafutása is innen indult. Sőt, Fokvárosból már egy Pilaszanovich Imre vendégprofesszori előadás is elhangzott 1995-ben. Akkor a mostani vendég korábbi főnöke, Sidney Cywes volt a vendégprofesszor, aki a sziámi ikrek szétválasztásáról tartott nagysikerű előadást.

Alastair Millar professzor a korábbi hagyományoknak megfelelően a díszelőadás napjának délelőttjén találkozott a Szegedről, Miskolcról, Debrecenből, Budapestről, Győrből érkező magyar gyermeksebészekkel. A baráti beszélgetés során számos személyes történetet mondott el, de közös esetbemutatásokra is sor került. A hétfő délutáni előadáson a vendég hatalmas beteganyagot mutatott be hallgatóságának (epeút atresia, malignitások, trauma, ritka anyagcsere-betegségek), kitűnő dokumentációval. Előadásának egy részét a májtranszplantáció képezte, amely felvetette a cadaverből történő májpótlás mellett az élő donor lehetőségét is. Országában egyelőre az élő donor alkalmazása még nem olyan elterjedt, mint Európa országaiban. Kitűnő előadását nagy elismerés fogadta.

A jubileumi üléshez méltó módon, a vendég előadása után, a vendégprofesszori címet életre hívó Pintér professzor úr tartott előadást a közel 90 éves pécsi gyermeksebészet történetéről. Korabeli fotókkal, korábbi tanárának Pilaszanovich Imre hangjának megszólaltatásával, 30-40 éves híradóanyagokkal mutatta be a pécsi gyermeksebészeti osztály szakmai, oktatási és tudományos tevékenységét. A bemutató keretében személyesen megjelent az első, 1963-ban sikeresen operált nyelőcső atresias beteg és a Münchenben szétválasztott, ma már 23 éves pécsi sziámi ikerpár is.

A 200 férőhelyes előadótermet az érdeklődők zsúfolásig úgy megtöltötték, hogy az előadás előtt többen elmentek, mert már a lépcsőkön sem volt hely.

A 20 éve tartó Pilaszanovich Imre előadások egy olyan rendezvénysorozatot jelentenek, melyet folytatni kell! 2011-ben valószínűleg egy neves laparoscopos-thoracoscopos szaktekintély lehet majd a vendégünk.

Dr. Vajda Péter

Manuális készségfejlesztő tanfolyam egy rezidens szemével

A manuális szakmákat képviselő rezidensek képzéséhez szervesen hozzátartozik az olyan készségfejlesztő tanfolyam, melynek szervezője és kivitelezője is egyben a Sebészeti Oktató és Kutató Intézet. Az idei évben az első tanfolyam február 11-29. között került megrendezésre. A jól felépített tematika biztosította a fokozatosságot, és egy-egy részterületben történő alaposabb elmélyülést.

Az első hét a laparoszkópos technika világába vezetett be minket, a második hét az alapvető öltés és varrat technikákat, valamint a hasi és egyes mellkassebészeti beavatkozások főbb lépéseit mutatta be, az általános sebészeti műtéttechnika lépéseinek megismerését segítette. A harmadik héten mikrosebészeti műszerek és technikák ismertetése révén rálátást nyertünk a kézsebészeti és szemészeti beavatkozásokra.

Az alapvető műszerek ismertetése és használati utasítása után a gyakorlatban is kipróbálhattuk tudásunkat, kezdetben pelvitraineren, majd altatott sertéseken is. Kis csoportokban (4-5 fő), felügyelő oktató segítségével a kézügyességünket fejlesztő ötletes feladatokat oldottunk meg, melynek során a részidők feljegyzése arra sarkalt mindegyikünket, hogy minél jobb eredményt tudjunk felmutatni. Mindeközben megtapasztalhattuk, hogy a gyakorlás mennyire fontos egy manuális szakmánál, hiszen csakis az tette lehetővé, hogy egyéni csúcsidőket állítsunk fel, megelőzve önmagunk korábbi teljesítését. Ugyanazon feladat elvégzése során kezdetben kétszer, de akár háromszor annyi időre volt szükségünk, mint az utolsó napon. Nagyon szerencsés lenne, ha a későbbiekben is lehetőségünk lenne e feladatsorok felelevenítésére, karbantartva és továbbfejlesztve ezáltal a szakmánknál nélkülözhetetlen manuális készségünket.

Az első héten lehetőségünk adódott, hogy sertésen cholecystectomiát végezzünk el 4-5 fős csoportokban, egyes részfeladatok felosztásával. Így mindenkinek lehetősége nyílt trocar bevezetésére valamint az epehólyag kipreparálására és a fő képletek leszorítására. Ezt a hetet gyakorlati vizsgával zártuk, mely öt részből tevődött össze, az elvégzett részfeladatok minőségi értékelésén túl természetesen a ráfordított időt is mérték.

A második héten az általános sebészeti beavatkozások kerültek előtérbe, délelőtt gyakorlatok, míg délután elméleti előadások színezték napjainkat. Gyakoroltuk a különböző öltés és varrás technikákat, melyeket a korábbiakhoz hasonló módon szintén értékeltek. A hét első felében a hasi szervek műtéteivel foglalkoztunk, sertésen appendectomiát, splenectomiát, bélresectiót végeztünk. A hét második felében mellkassebész vezetésével specifikus tüdőresectiót, tracheostomiát végezhettünk. Mindenki megtalálta az érdeklődési területének megfelelő műtétet, melynek lépéseit begyakorolhatta. Szeretném hangsúlyozni, hogy lehetőségünk volt a klinikumban sok esetben nem kivitelezhető műtéti technikák gyakorlására is. Számos műtéttani lépést először próbálhattunk ki, így pl. bél anastomózist készítettünk, kezdetben in vitro, majd in vivo is.

A harmadik héten operációs mikroszkóppal és lupe segítségével érvarratokat készítettünk. A megfelelő szintű technika elsajátítása után patkányokon is készíthettünk érvarratokat.

A gyakorlatok jó hangulatban teltek, mindenki kellő figyelemmel koncentrált a feladatára és a családias légkör garantálta a pozitív emlékképek elraktározását. Az igen színvonalas tanfolyamot írásbeli vizsgával zártuk. A tesztek kijavítása után örömmel konstatáltuk, hogy mindannyian sikeresen teljesítettünk.

A tanfolyam fontosságát abban látom, hogy kivétel nélkül mindannyian a gyakorlatban jól használható, pallérozott tudással térhettünk vissza munkahelyeinkre, a tényleges műtőasztalok mellé. Képzésünk során szívesen vennénk részt hasonló színvonalon megrendezett tanfolyamokon. Másként fogalmazva, csak ilyen színvonalon megrendezett tanfolyamokon veszünk részt szívesen.

A tanfolyamért ezúton is szeretném tolmácsolni köszönetünket a Sebészeti Oktató és Kutató Intézet dolgozóinak.

Dr. Józsa Gergő
gyermeksebész rezidens
Fotó: Lantos János

A IV. Hámori Artur Belgyógyászati Nap a II. sz. Belgyógyászati Klinika és Nephrológiai Centrum rendezésében

Hámori Artur professzor születésének századegyedik, halálának huszonhetedik évfordulója alkalmából rendeztük meg a IV. Hámori Artur Belgyógyászati Napokat 2010. március 26-27. között. Nagy örömünkre – tekintettel a résztvevők nagy létszámára – a rendezvény a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kara elméleti tömbjének előadótermében kapott helyet.

Konferenciánk ünnepélyes megnyitóján az elnökséget dr. Páva Zsolt, Pécs város polgármestere és dr. Németh Péter, a PTE ÁOK dékánja képviselték.

A megnyitót követően második alkalommal került sor a Hámori Artur Díj átadására, melyet kiváló belgyógyászati tevékenységéért dr. Halmos Tamás professzor úr vehetett át.

A két nap során a belgyógyászat számos területéről hallhattunk kiváló előadásokat. A nephrológiai, diabetológiai és hypertonológiai témájú előadások mellett, angiológia, lipidológia, onkológia, kardiológia és immunológiai előadások hangzottak el. Az első szekció a tumorok és más betegségek összefüggéseit boncolgatta. A kérdést az előadók számos oldalról közelítették meg. A szekciót dr. Halmos Tamás nyitotta meg „Tumor és diabetes mellitus” című előadásával. Ezt követően dr. Géczi Lajos főorvost hallgathattuk, aki a tumorok és a metabolikus szindróma kapcsolatáról beszélt.

Dr. Karádi Oszkár az obezitás tumor kockázat fokozó hatására hívta fel a hallgatóság figyelmét, majd dr. Kiss István, a Magyar Hypertónia Társaság elnöke, a hypertónia és a tumorok összefüggéseiről beszélt. A szekció zárásaként dr. Nagy Judit tumorokhoz asszociált vesebetegségekről és vesebetegségekhez asszociált tumorokról tartott nagyon érdekes előadást.

Az első nap második szekciójának nyitásaként dr. Karádi István professzor, a SE ÁOK dékánja foglalta össze a statinkezelés tumorkeltő és tumorpreventív hatásairól eddig született ellentmondásos eredményeket. Dr. Figler Mária a táplálkozás és tumorok kapcsolatát ismertette a hallgatósággal. Ezt követően dr. Gerő László tartotta meg „Tumor és orális antidiabetikus kezelés” című előadását, majd dr. Sonkodi Sándor a tumorokról és RAAS gátlásról adott elő. A tumorok és transzplantáció kapcsolatáról dr. Ábrahám György tartott előadást. A szekciót dr. Radó János zárta „Találkozásaim Michael Somogyi professzorral és a diabetológiával” című előadásával.

Az első nap levezetéseként a résztvevőket állófogadásra invitáltuk, majd a borkedvelők Villányban zárhatták az estét, testes borokkal és fűszeres magyar ízekkel.

A második nap tudományos programjának első szekciója a szubklinikus gyulladás és atherosclerosis témakörét ölelte fel, tükrözve jelentőségét, mint vezető morbiditási és mortalitási tényező. Elsőként dr. Németh Péter dékán úr tartott előadást, aki a szervezetben jelen levő fiziológiás és patológiás antitestekről tartott érdekfeszítő beszámolót. Ezt követően dr. Kovács Imre (dr. Koller Ákos társszerzővel) tartotta meg saját kutatási eredményeikkel alátámasztott előadását „A szubklinikus gyulladás reakciói az érfalban” címmel. Majd dr. de Châtel Rudolf a szubklinikus gyulladás és proteinuria összefüggéseiről beszélt. Dr. Paragh György, a DE OEC elnöke, a metabolikus szindróma immunológiai vonatkozásaira hívta fel a hallgatóság figyelmét, majd az immunológiai témánál maradva, dr. Czirják László az autoimmun betegségekben felfokozott atherosclerosis jelentőségét hangsúlyozta.

Az első szekció második része túlnyomó részben a diabetes mellitus és a szubklinikus gyulladás témák köré szerveződött. Elsőként dr. Jermendy György a szubklinikus gyulladás és az IGT, IFG és DM összefüggéseit taglalta, majd dr. Winkler Gábor, a Magyar

Diabetes Társaság elnöke, a mostanában egyre szélesebb körben alkalmazott GLP-1 analógok szerepéről beszélt a diabetes mellitus kezelésében. A szekció két záróelőadásaként dr. Pogátsa Gábor a diabeteses kardiomiopatia kialakulásáról, dr. Barna István pedig a vazoaktivitás károsodásáról beszélt, szubklinikus gyulladás hatására. Ebédszünet után dr. Zámolyi Károly főorvos úr az akut miokardiális infarktus kezeléséről, dr. Rónaszéki Aladár pedig a krónikus szívelégtelenség kezeléséről, a szubklinikus gyulladás szemszögéből beszélt. Ezt követően dr. Tomcsányi János főorvos úr a miokardiális infarktus differenciáldiagnosztikájáról tartott előadást. A szekciót dr. Pécsvárady Zsolt főorvos úr „A szubklinikus eltérések és a perifériás érbetegség" című előadásával zárta. Az utolsó szekció nyitóelőadója dr. Túri Sándor, a Magyar Nephrológiai Társaság elnöke, saját eredményeiket is ismertetve mutatta be a IV-es típusú kollagén nephropathiákat. Következő előadóként dr. Simon Kornélt hallhattuk, aki rendkívül gondolatébresztő előadásával egészen újszerű szempontból világította meg a szív és artériás rendszer szerepét a keringésben, majd dr. Kovács Tibor az OSAS kezelésről beszélt a szubklinikus gyulladás szemszögéből. A szekció és egyben a IV. Hámori Napok zárásaként dr. Nagy Viktor a szubklinikus gyulladás kezeléséről, mint újszerű szemléletről tartott előadást.

Nagy örömmel tapasztaltuk, hogy az idei konferenciánkra várakozásunkon felüli számban érkeztek előadók és vendégek, évről-évre bizonyítva konferenciánk létjogosultságát. A rendezvényen való részvételért belgyógyász szakorvosok, háziorvosok, belgyógyász rezidensek és nephrológusok részére 28 kreditpont és további 2 diabetológiai minősítő pont is járt. Köszönjük a részvételt, a szponzorok a támogatást, és szeretettel várunk mindenkit 2011. március 25-26-án a V. Hámori Artur Belgyógyászati Napon!

Cseh Judit

„Alultáplált betegek, egészséges alultápláltak"

címmel rendezett Egészségügyi Szakkonferenciát a Világgazdaság üzleti napilap szerkesztősége 2010. február 25-én Budapesten a Hilton Hotelben. A rendezvény háziasszonya, **Nógrádi Tóth Erzsébet,** a Világgazdaság egészségügyi szerkesztője megnyitójában elmondta: célkitűzésük, hogy rávilágítsanak a táplálásterápia komplexitására és bemutassák jelentőségét a gyógyításban a megszólaltatott szakembereken keresztül. Ugyanakkor felhívni a figyelmet arra, hogy ez az eszköz nem csak a kórházi betegellátás egyik fontos tényezője, hanem össztársadalmi kérdés és közös feladat. Különlegességét adja, hogy sokak illetékességi területe és ezért talán senkié sem eléggé.

A konferencián megszólaltak az egészségügy különböző területén dolgozó szakemberek, bemutatva, hogy saját munkájuk kapcsán hogyan látják a problémakört, és milyen feladatok fogalmazhatók meg a terület fejlesztése érdekében.

Az Egészségügyi Minisztérium részéről dr. Medgyaszai Melinda szakállamtitkár megállapította, hogy a malnutríció – az ő értelmezésében a nem megfelelő tápláltság – hazánkban is társadalmi probléma. Ide értve a hagyományos magyaros táplálkozási szokások negatív egészségügyi hatását és a gyakori gyermekkori obesitast is, mely együtt jár a vitaminok és nyomelemek hiányával, valamint a sokszor szélsőséges divatirányzatok és példaképek állítását. A társadalmi tudatosság, törekvés az egészséges táplálkozási szokások kialakítására már gyermekkorban nagyon lényeges lenne. Fontos, hogy ez szakmai alapokon nyugvó támpontok megadásával (OÉTI) történjen és nem az egymásnak sokszor ellentmondó médiareklámok követésével. Jelenjen meg a szakhatóság ajánlásai alapján szabályzat szintű előírás, mely kötelezi az élelmezést szolgáltató vállalkozásokat és jó irányba segíti a laikus, de egészséges életvitelre nyitott népességet a helyes út megtalálásában. Stratégiai tényezők ebben a folyamatban a gyermekélelmezés szolgáltatói, az egészségügyi dolgozók (orvos, gyógyszerész, dietetikus, egészségügyi szakdolgozók…), akiknek képzésében kellő mélységgel jelen kell(ene) lenni a táplálkozástudományi ismereteknek. Végszavában kérte a szigetszerű jó kezdeményezések horizontális együttműködéssé integrálását a terület fejlesztése érdekében.

Dr. Falus Ferenc országos tisztifőorvos kiemelte, hogy a betegségek kialakulásában szerepet játszó tényezők közt 40%-os részesedése van a táplálkozási szokásoknak. 1985-2009 között négy országos felmérés is történt, melyek alátámasztották, hogy már az egészségügyi ellátáson kívül eső (még nem beteg, már meggyógyult) népesség körében is jelentős problémák vannak. Az alultápláltságnál is nagyobb gond a gyermekek körében mutatkozó túlsúlyosak magas (20% körüli) aránya.

Dr. Harsányi László, a Semmelweis Egyetem sebész tanára a kórházi (sebészi) ellátásra kerülő betegek malnutrícióra való veszélyeztetettségét és ennek a lehetséges szövődményekre, a gyógyítási költségekre gyakorolt negatív hatásait hangsúlyozta. Az ő érvelését erősítette meg **dr. Gál János** is (Semmelweis Egyetem AITI) az intenzív ellátásra kerülő betegek ellátása kapcsán.

Dr. Balogh Sándor (Országos Alapellátási Intézet) a háziorvosok lakossági gondozási, tápláltsági állapot szűrési szerepét elemezte megerősítve, hogy több tényező is nehezíti e területen munkájukat. Ezek közül az egyik alapvető a megfelelő képzés hiánya. Szorgalmazta az ilyen irányú posztgraduális továbbképzések szervezését.

Az előadásokat követő vitafórumon a résztvevő közönségen kívül jeles személyiségek szólaltak fel. Köztük **dr. Kökény Mihály** és **dr. Mikola István** a parlament egészségügyi bizottságának elnöke és alelnöke, **dr. Kismarton Judit** ügyvéd-szakorvos, **dr. Pékli Márta** az ESKI irodavezetője, **dr. Dárdai Ernő** a Magyar Mesterséges Táplálási Társaság elnöke, **Kubányi Jolán** a Dietetikai Humántáplálkozási Szakmai Kollégium elnöke, **dr. Simon Tamás** a Magyar Rákellenes Liga elnöke, **Müller Anna** a Magyarországi Chron- és Colitises Betegek Egyesületének képviselője.

A konferencia főbb megállapításai:

- A malnutríció kérdését a következő időszakban kormányzati prioritássá kell tenni, melyhez kellő pénzügyi forrást is szükséges rendelni.
- Különös hangsúly van a megelőzésen, az egészséges életvitel és táplálkozási szokások fejlesztésén. A jó szokásokat pozitív mintákkal már gyermekkortól ki kell alakítani (gyermekélelmezés, egészségnevelés, gyógyszerészi gondozás, családok, média, divat…).
- Az egészségügyi szakemberek képzésében a táplálkozás, táplálás témaköre kellő részletességgel és hangsúllyal szerepeljen, megbízható ismereteket tartalmazzon › egyetemek, képzés felelőssége!
- Alapellátási szinten fontos a rendszeres szűrés, veszélyeztetett betegcsoportok követése. A táplálásterápia otthoni körülmények között végezhető módozatainak kimunkálása, biztosítása. Ez a kórházi „hotelköltségek" nélkül költséghatékony megoldást jelenthet, ha a szakszerű kivitelezés feltételei (tárgyi, személyi, kontroll) biztosítottak.
- A fekvőbetegellátás intézményeiben szervezett cselekvés szükséges a táplálásterápia hatékony, szakszerű alkalmazására megfelelő finanszírozás mellett (hozzárendelhető BNO kódok!). Ez alkalmas eszköz lehet a gyógyítás költséghatékonyságának javítására. A kórházak managementje ismerje ezt fel, fogadja el a szakmai oldal érvelését, lássa meg benne a gazdasági konszolidáció irányába mutató lehetőséget.

Szabóné dr. Schirm Szilvia

Makovický Dušan és Tolsztoj Leó gróf kapcsolata

Ebben az évben lesz 100 éve, hogy Makovický Dušan (Dusán) a történelmi Magyarországról származó szlovák nemzetiségű orvos, 1910 novemberében elkísérte utolsó útjára a nagy orosz írót, Tolsztoj Leót. Dr. Makovický Dušan nem maradt a világirodalmi nagyság passzív szemlélője, hanem Tolsztoj életének utolsó hat esztendejében (1904-1910) aktív kísérője, beszélgető partnere volt.

Ki volt Makovický Dušan?

1866. december 10-én született tízgyermekes családban, a Liptó vármegyei Rózsahegyen (Rosenberg, 1945-ig Ružemberk, aztán Ružomberok). 1869-ben, szülést követően meghalt az édesanya, majd a hathetes testvér is. A legidősebb nővér mintaszerűen nevelte kilenc testvérét, köztük a legfiatalabbat, a legérzékenyebbet, a kis Dušant. Az édesapa, Makovický Péter, jó hírű kereskedő és sajtkészítő, a „Slovenská Matica" egyik alapító tagja volt Turócszentmártonban (Turèiansky Svätý Martin, Turz-Sankt-Martin). Nevéhez kötődik a híres liptói túró (brindza) gyártásának üzemi megszervezése. A lengyel származású, ágostai hitvallású evangélikus család jómódja és kulturális színvonala magától értetődővé tette, hogy fiait taníttassa, felsőbb iskolákba járassa. Otthon több nyelven beszéltek anyanyelvi szinten, szlovákul, németül, magyarul és lengyelül is. A város tehetséges gyermekei számára a családfő több ösztöndíjat alapított. Így jutott ki egy Makovický-ösztöndíjjal Berlinbe Samuel Fischer, a későbbi S. Fischer Verlag alapítója. A Makovický család a felvilágosult revolúció híve volt, kulturális aktivitásában sem vallási, sem származási sovinizmussal nem vádolható.

A Makovický fiúk az algimnáziumi osztályokat a rózsahegyi piaristáknál végeztek. Közülük Cyrill az 1557-ben alapított Soproni (Ödenburg) Evangélikus Líceumban végzett 1881-ben, majd a Mosonmagyaróvári Mezőgazdasági Akadémián folytatta tanulmányait, és a Halle-Wittenbergi Egyetemen a „Beiträge zu einer Monographie der ungarischen Rindviehrasse" c. munkájával doktorált, 1890-ben. A soproni líceumban több önképzőkör működött, közöttük a szlovák nyelvű „Jarina" is. Ennek irataiban megtalálható, hogy az egyesülete számára Cyrill lefordította szlovákra Eötvös József „A megfagyott gyermek", és Arany János „V. László" című költeményét. Ifj. Makovický Pétert 1881-ben kizárták a Pozsonyi Evangélikus Líceumból, pedig öccsei éppen Pozsonyban (Pressburg/Pressbork, 1927 óta Bratislava) szerettek volna továbbtanulni. 1882-ben Emil és Dušan először Nagykőrösön járt a Református Gimnáziumba, majd Sopronba iratkoztak át.

Dušan soproni éveiből (1883-1885) nem maradt fenn semmiféle irodalmi tevékenységnek nyoma. Már a gimnáziumban nyelvtehetségnek bizonyult, mert további öt nyelvet tanult meg, többek között angolul és franciául is. A Líceum ifjúsági könyvtárában a XIX. század 60-as éveitől megtalálhatók az orosz irodalom könyvei. A Makovický fiúk szorgalmas olvasói voltak ezeknek, valamint az Arany János által szerkesztett Koszorúnak, illetve Gyulai Pál Budapesti Szemléjének.

1884-ben, hogy a soproni líceumban érettségizzen, csatlakozott Dušanhoz Benczúr Mátyás, aki jóval idősebb volt, mint osztálytársai, hiszen már tanítóként is dolgozott, de egy szlovákgyűlölő tanfelügyelő miatt állását felmondta. Ő Martin Kukučin néven már akkor a szlovák prózairodalom egyik legnagyobb reménysége volt, majd kiemelkedő alakja lett. A soproni líceum emberségből és toleranciából jelesre vizsgázott. A soproni évekről Benczúr-Kukučin 20 év múlva nagyon kedvesen írt: „itt szabad levegő uralkodott, és ha kedve szottyant az embernek túrós csuszára, akár minden este Manzingerhez ment, avagy színházba, hogy megnézhesse a Szép Helénát". Barátságát a tehetős Makovický Dušannal, amely a prágai Károly Egyetem orvosi fakultásán is folytatódott, később „Ifjú évek" címmel írta meg. Az 1885-ben érettségizettek statisztikai adatai alapján, Dušan a kereskedői pályát választotta, Benczúr (Kukučin) pedig a teológiát. Végül is 1886 őszén Prágában a Károly Egyetem orvosi fakultásán ismét találkoztak. Prágában Dušan híres volt arról, hogy egy pohár sör mellett órákat üldögélt, de ha csomagja érkezett, meghívta hallgató társait, s akkor bizony pillanatok alatt elfogyott a brindza és a nagy, kerek, liptói kenyér.

Makovický Dušan itt Prágában ismerkedett meg Tolsztoj tanaival. A fiatal orvostanhallgatóra Tolsztoj „Kreutzer szonáta" c. műve nagy hatással volt. Szabad idejében a filozófia és irodalom morális oldala foglalkoztatta. Az ölés elve elleni demonstrációját évekig emlegetik a Prágai Egyetemen, ahol megtagadta egy béka élőben történő szekcióját. Innsbruckban és Berlinben is hallgat egy-egy szemesztert, sőt Moszkvában is. 1891-ben kap diplomát a Prágai Károly Egyetem Orvostudományi Karán, majd két és fél évet tölt Innsbruckban Nicoladoni professzor sebészeti klinikáján, ezután több hónapig a Budapesti Egyetem belgyógyászati klinikáján dolgozik, mint externista orvos. Semmelweis tanainak lelkes és elkötelezett híve.

Eredetileg Bártfán kívánt letelepedni (Bardejov, Bartfeld), de beteg édesapja kívánságára Zsolnára ment (Sillein, Žilina). Itt működött 1894-től 1904-ig orvosként illetve könyvkiadóként. Nagyszerű gyakorló orvos volt, még a mai napig is emlegetik Zsolnán: gyógyító munkája során gyorsan rájött, hogy az orvos fontos feladata orvosi tanácsokat és felvilágosítást adni a betegeknek, mert az orvos és a beteg közötti közvetlen kapcsolat a gyógyítás alappillére, de ehhez számtalan akadályt kell leküzdeni.

Írt egy ismeretterjesztő könyvet a trachomáról, tájékoztatta betegeit a kór történetéről, tüneteiről és gyógyításáról. Ő maga a trachoma klinikumát és gyógyítását kitűnően ismerte. Jellemző módon, vasárnaponként 20-30 trachomás beteg várakozott rendelőjében. A szőke hajú, álmodozó-kék szemű, szelíd, halk szavú, önfeláldozó Dušan doktort mindenki szerette. Több könyvet írt az alkoholizmus illetve a dohányzás káros hatásáról. A Szlovák Bibliográfia III. kötete 12 művét sorolja fel.

Évek óta levelezett már Tolsztojjal, amikor 1894-ben és 1897-ben kétszer is meglátogatta Jasznaja Poljanában. 1901-ben a Krímben nyaralt együtt mesterével. 1904-ben, amikor az orosz-japán háború alkalmával Tolsztoj házi orvosa, Dr. Nyikityin is bevonult, Tolsztoj felesége, Szófia (Szonja) Tolsztoja őt kéri fel helyettesítésére. Elmenetelét siettette az a tény, hogy a hatalom 1903-ban, gróf Tisza István miniszterelnök tudtával és beleegyezésével állam és vallás elleni izgatás miatt indított ellene eljárást. A tervezett 4 hétből 14 év lett Jasznaja Poljanában.

Makovický Dušan élete megoszlott Tolsztoj és a környező falvak betegei között: az író melletti orvosi teendőkön kívül még 82 falut látott el, szinte ingyen. A rendeléseket reggel 8 órakor kezdte el és általában 13 órakor fejezte be. Alexandra Lvovna, a gróf egyik lánya volt az asszisztense. Délután már ott ül Tolsztoj asztalánál, s az író személyének és filozófiai nézeteinek szentelte magát. Tolsztojjal naponta folytatott disputákat minden feltűnés nélkül a zsebében tartott keménypapírra gyorsírással írta, feljegyezve a kérdéseket, illetve Tolsztoj válaszait. Tolsztoj nem tűrte, hogy mondatait lejegyezzék, és mint csalhatatlan igazságot terjesszék. Éjjel, akár hajnali 2-3-4-óráig, Makovický lemásolta a feljegyzéseket, amiben csodálatos memóriája volt segítségére. Feljegyzéseit később könyv alakban is megjelentette, szerény címmel: „Jegyzetek Jasznaja Poljanából".

Naplóját viszont magyarul írta (dr. Kapronczay Károly közlése, aki ezt a naplót

a moszkvai Tolsztoj Múzeumban látta). A magyar nyelven való írást az indokolta, hogy ezt Tolsztoj lányai és fiai nem értették, akik Makovickýt bizalmukkal tüntették ki, sokszor zaklatva őt hagyatéki kérdéseikkel. Naplójának óriási érteke, hogy összegyűjtötte és összefüggésükbe rendezte Tolsztoj szellemi

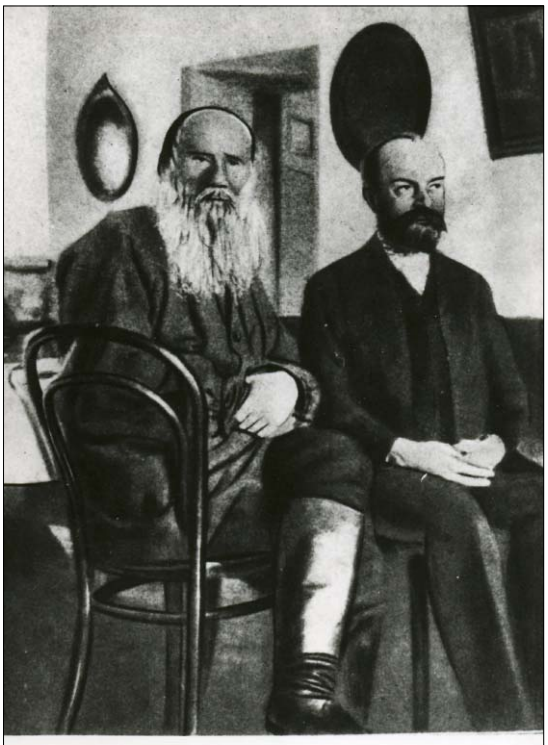

Tolsztoj és Makoviczky Dusán

megnyilatkozásait. Erkölcsről, vallásról, filozófiáról, nevelésről, irodalomról, a világ- és az orosz politikáról, nemzetiségi és szociális problémákról volt szó. Tolsztoj nem avatkozott bele a K.u.K. Monarchia nemzetiségi vitáiba.

Mecsnyikovval, a neves orosz mikrobiológussal folytatott lejegyzett beszélgetései pedig orvostörténeti szempontból fontosak.

1907-ben több magyar nacionalista szervezet megtámadta Makovickýt, azt állítva, hogy ő hangolta ellenünk Tolsztojt. A vád előzménye, hogy a kiegyezés után 1867-ben és 1868-ban, az akkori Európában elfogadott, igen haladó kulturális törvényekkel szemben, sajnos Magyarországon intoleráns iskolapolitikát vezettek be. 1875-ben a pozsonyi szuperintendens, Geduly Lajos, nyíltan fellép a kultuszminiszteri rendelet ellen, amely például, mindössze három szlovák nyelvű egyházi gimnáziumot engedélyezett a történelmi Magyarországon. Ebben a helyzetben a már említett Soproni Evangélikus Líceum a reménység szigete volt a szlovák és szlovén származású tanulók számára, hiszen nemcsak szlovák nyelvű önképzőkörrel rendelkezett, hanem szlovák nyelvű újság kiadását is engedélyezte, amelynek szerkesztője Makovický Dušan bátyja, Cyrill volt.

1907-ben az európai sajtó is foglalkozott a „Lex Apponyi"-val. Ady Endre 1907-ben, a budapesti Naplóban megvédi Makovickýt Dušant, kimondva az igazságot, miszerint az új hitvallóknak Magyarországon vagy pusztulniuk kell, vagy hazájukat el kell hagyniuk. Ady nem hiszi, hogy Makovický Dušan a magyarok ellen hangolta volna Tolsztojt. Makovický-n keresztül értesül Tolsztoj az európai illetve magyarországi nemzetiségi problémákról, művészetről, irodalomról, a világ pedig Makovickýtől tudhatta meg, hogy mi történik Tolsztoj környezetében.

Márpedig ott sok minden történik. A Tolsztoj-könyvek egy része előbb jelent meg nyugaton, mint Oroszországban; ebben fontos szerepe van Makovický Dušannak, illetve barátjának és kollégájának, a tolsztojánus Albert Skarvannak (1869-1926). Fontosak Makovický Dušan oroszból történt szlovák és magyar nyelvű, illetve több irodalmi mű orosz nyelvű fordítása. Petőfi Sándor és Ady Endre verseit valamint írásait is ő fordította le elsőként oroszra.

Tolsztojnak azon elképzelése, hogy könyveinek kiadói jogát az orosz népre kell hagynia (személyi titkárán, Csertkovon keresztül), nem találkozott a család megértésével. Szonja Tolsztaja (1844-1919) másolta évtizedeken keresztül az író műveit. A „Háború és Béke" c. regényt hatszor tisztázta le, s eközben fontos disputái voltak Tolsztojjal. Ma már ismert, hogy Szonja Tolsztaja nem volt kisebb tehetség Tolsztojnál. Nagyszerű könyve a „Bűn kérdése" címmel, mely ellenregény a „Kreutzer Szonátá"-hoz, csak halála után 75 évvel – 1994-ben jelent meg: a hagyatékból került elő, szenzációs lelet gyanánt. A mű tulajdonképpen autobiográfia, melyet 1892-93-ban írt. Ő, a 18 éves, önállóságra nevelt Fräulein Sonja Behrs, teljesen alárendelte magát Tolsztojnak. Írásait házassága előtt elégette. Célja volt tehetségével a nagy Tolsztoj szolgálatában állni, saját adottságait ennek rendelte alá.

Tolsztoj a könyvében a feleséget nemcsak mint ideális édesanyát ábrázolja, hanem mint olyan egyéniséget, akinek művészeti ambíciói vannak, miközben a társadalmi kérdések iránt is érdeklődik. A házastársak között a „Kreutzer Szonáta" megjelenése óta megromlott a viszony. Szonja Tolsztaja nem volt hajlandó a 30 éves házasság után magára venni a bűnös, csábító asszony szerepét. 1891 februárjában írja Szonja Tolsztaja a naplójában: „Engem az egész világ előtt lejáratott, és ezzel a könyvvel a szerelem és a megértés utolsó lángját is kioltotta közöttünk". Mégis ő az, aki a „Kreutzer Szonáta" kiadását személyesen, II. Miklós cárnál elérte.

Szonja tizenhatszor volt terhes: 3 koraszüléssel 13 gyermeket szült, tizet nevelt fel. Tolsztoj az orvosi tanács ellenére sem tartóztatta meg önmagát (annak ellenére sem, hogy az ötödik gyermek születése után az orvosok nyomatékosan óvták Szonját a következő terhességektől!). Ezt a szituációt írta meg Szonja Tolsztaja „ A Bűn kérdése" című, hagyatékából előkerült regényében, melynek szereplőjét (tulajdonképpen Tolsztojt) csak a testi szerelem érdekli, és nem méltatja felesége nagyszerű művészi adottságait!

Tolsztoj igazán az Anna Karenyina c. regénye megírása után került lelki krízisbe (1878). A következő években mindjobban foglalkoztatják a hit kérdései és a társadalmi problémák. Kritizálja Oroszország társadalmi berendezkedését. Szonja nem tudja és nem is akarja ezt az utat követni. Az életük két irányt vett: ő a gyermekek neveléséhez és a ház körüli problémák intézéséhez vonult vissza, Tolsztoj pedig az elméleteivel foglalta el magát. Szonja Tolsztaja állította meg a Tolsztoj vagyon további szétesését.

Tolsztoj „halál-futásáról" az Est munkatársa, Pásztor Árpád, 1911 januárjában kért interjút Makovickýtől Rózsahegyen, ahol azért tartózkodott, hogy kipihenje magát. Innen kapott az újságíró táviratot, hogy felkeresheti. Az állomáson Makovický Péter, a farostlemezgyáros várja őt, aki a házba kíséri. Dušan az első emeleten lakik. Kellemes, polgári jólét, az asztalon szamovár áll, párolgó teával, mint Tolsztojéknál, Jasznaja Poljanán. Makovickýt jellemezve megállapította, hogy hangjában valami csendes szelídség uralkodik, igazán jó embernek kell lennie. Az újságíró a tárgyra tért, hiszen már ismeri Makovický Dušant, akit 1910 augusztusában Jasznaja Poljanában már egy ízben meglátogatott. „Mi volt az exodus oka?" - hangzott el az első kérdés. „Bocsásson meg, de erre nem felelhetek, erről talán évek múlva tudok beszélni szabadon. Maga a gondolat, hogy Tolsztoj erre a lepésre szánta el magát, nem volt új. 1858 és 1861 között kétszer is el akart bújni a világ elől, az egyszerű emberek közé. Megkért külön, hogy legyek a társa ezen az úton, mely előbb a Nép közé, majd a magányossághoz vezet."

„Miért vágyott a magányba?" Makovický válasza: „Kutatni, keresni az emberi tökéletesség útját, esetleg valami újat találni, valahol az isteni lényeget vágyott elérni. Csak Alexendra lányának szólt és az ő barátnőjének, Theokritának vallotta be a terveit. Megkérte őket, hogy négy nap után jöjjenek utána a Samorgyino kolostorba, ahol 700 apáca lakott, köztük Tolsztoj 80 éves nővére". Az első út Kozelszk állomására vezetett, itt kocsira szálltak és november 10-én este hét óra-

kor az Optyina pusztyin kolostorba értek. Tolsztoj fáradt volt és gyenge, a rázós kocsiút után. Elhatároztam, hogy itt megpihenünk. Másnap hajnalban felkelt, délelőtt írogatott, majd a kolostor öregét (az ún. sztarecet) szerette volna megkeresni. De végül is nem kereste meg. Aznap kocsira ültünk és a Samorgyino kolostorhoz érkeztünk, itt felkereste Maria Nyikolajevnát. Ez idő alatt szobát foglaltam".

Két éjszakát és két napot töltöttek ott. Tolsztoj elintézte leveleit, írt feleségének, illetve egy közös levelet gyermekeinek. Megírta cikkét a halálbüntetés ellen. Feleségének írott levélben bejelentette, hogy örökre elhagyja. A második éjjel nagyon nyugtalanul aludt. Kora hajnalban el akart búcsúzni testvérétől, de végül is nem várta meg. Újból Kozelszkba mentek és az első vonattal elindultak. Az utazás alatt elhatározta Tolsztoj, hogy a kaukázusi Novocserkaszkba mennek, ahol Maria Nyikolajevna unokája élt. Útközben rosszul lett. Asztopovoban megállította Makovický Dušan a vonatot, az állomáson utánakérdezett, hogy van-e Tolsztoj számára hely. Tolsztoj egyedül szállt le a vonatról, s a másodosztályú váróterembe ment. Dušan meséli, hogy megható és mélyen megindító volt az emberek szeretete. Mindenki levette a kalapját, amerre ment néma csend és szomorú bámulat követte.

Az írót két és fél év óta minden ötödikhatodik hétben ájulási rohamok fogták el, most Samorgyinoban érte el az első roham. A kritikus napon délután négy órakor kezdett el fázni, a hideg kilelte. A második, harmadik és negyedik napon dolgozott, Alexandra lányának gondolatokat diktált Istenről, beleolvasott „Minden Napra" című könyvébe, forgatta P. Nyikolajev „Isten fogalma" című könyvét és Novoszelovnak a hitről szóló munkáját. Két órával a halála előtt azt mondta: „Úgy látszik… azt gondolom, hogy meghalok".

A betegség harmadik napján beszélt a halálról, mikor közölte vele Makovický Dušan, hogy tüdőgyulladása van. A sakkjáték utolsó húzására utalva mondta: „Matt! Bocsássatok meg, sajnálom, hogy nektek ennyi kellemetlenséget okoztam". Csodálkozott, hogy fiai Asztopovoba megérkeztek. Utolsó szavait Szergej fiához intézte: „Szergej, igazságot szeretek… sokat… szeretek mindenkit!". Utolsó mondata oroszul:" Ja nye hocsu porfin „ (nem akarok morfint) az „m" helyett már „p"-t mondott. Eszméletét nem vesztette el, halála előtt Dušan néven szólítja Tolsztojt, ő kinyitotta szemét, rá nézett, de többet nem beszélt, majd megszűnt pulzusa; november 7-én, a négynapos szenvedés végén, Makovický lezárta Tolsztoj szemeit. Az egyik orvos tudatta az író halálát a kint állókkal. Mindenki levette a kalapját, majd csukló zokogás hangzott fel.

Jasznaja Poljana évtizedekig múzeum volt és maradt. Moszkvai házukban van ma a Tolsztoj Múzeum.

Majd beszélgettek az irodalmi hagyatékról: a „Hadzsi Murat"-ról és egy „Családi Boldogság - Szergij atya" című regényről, amely egy magányba vonult szerzetesről szól, önéletrajznak is lehet nevezni. Két drámát is találtak a 1880-as illetve 1890-es évekből. Az egyik az „Élő Hulla" (Zsivoj Trup), a második a „A fény, amely világít a sötétségben" (Szvet, sto cvetyit v tme). Több novella mellett találtak még 30 kéziratot.

Guszev, régi titkára, akit Tolsztoj műveinek terjesztése miatt Szibériába száműztek, gyalog indult el onnan, amikor eljutnak hozzá a hírek Tolsztoj betegségéről. Elfogták és újra elítélték.

Pásztor Árpád újságíró ezután a terveiről kérdezte Makovickýt, amire ő szerényen, „Makovický stílusban" válaszolt: „Rólam ne beszéljünk, hiszen itt egyedül csak Tolsztojról van és lehet szó. Megírom Jasznaja Poljanai életemet, de nem adom ki, csak anyagnak, forrásnak tekintem a kutatók számára. Egy ideig Rózsahegyen leszek, kipihenem magam, majd visszamegyek Jasznaja Poljanába, hiszen a helyem most ott van.

Változás nincsen ott, Szonja grófnő dolgozik, intézi a ház teendőit. Leo gróf Rodinnél van Párizsban, kinn a kertben a kedvenc tölgyei alatt pedig nyugszik Lev Nyikolajevics Tolsztoj. Ő elérkezett a végső, a nagy megnyugváshoz, amelyet keresett".

Makovický visszatér Jasznaja Poljanába. Magyarországon orosz kémnek, Oroszországban a Monarchia kémjének tekintik.

A világháború kitörésekor Makovický Dušan, Tolsztoj filozófiai nézeteinek több követőjével együtt tiltakozik a háború ellen. A tiltakozókat bebörtönözték. Makovický Dušan 1915-ben 10 hónapot töltött a tulai börtönben. Majd felmentik, és újra visszatért munkájához, amely 82 falut jelentett, éjjel-nappal, nagyon szerény díjazásért. Munkától túlterhelve, saját magát a fertőzés lehetőségének is kitéve, kiütéses tífuszban megbetegedett. Gyógyulását jórészt ápolónőjének, Materna Konstantinova Orhejovának köszönhette, akit később feleségül vett.

1920 novemberében visszatértek Rózsahegyre, de nem találta helyét az újonnan szervezett Csehszlovákiában. Csomagjaik elvesztek, s csak 1921 márciusában kerültek elő. Iratainak egy részét a Tolsztoj Múzeumban hagyta. Péter bátyjának március elején a Tolsztojról készített jegyzetek elvesztéséről írt. Sohasem látta munkáját nyomtatásban.

Makovický Dušan, aki a tolerancia elvét hirdette és gyakorolta, szomorúan vette tudomásul, hogy ágostai evangélikus lelkész unokaöccsét a hatalom új urai, mert három nyelven prédikált, letartóztatták.

Jan Kohut levele alapján várták Turócszentmártonba városi orvosnak. Laxa Tivadar kolléga helyét kellett volna elfoglalnia, de válasza egyértelmű: „Köszönöm, de nem mehetek. Nem vagyok még olyan állapotban, hogy újra elkezdhessem orvosi működésemet". Depresszió tünetei jelentkeznek nála, és március 12-én önkezével vetett véget életének. Halála után született Dorothea (Dorottya) nevű lánya, aki később Budapesten orvosként működött.

Naplója a Tolsztoj-kutatás legfontosabb, cenzúrázatlan forrása. Csak egy kis rész jelent meg belőle 1924-ben, cseh nyelven. 1979-ben a több évtizedes kutatómunka után a Szovjet Tudományos Akadémia és a moszkvai Tolsztoj Múzeum Makovický Dušan naplóját szlovák és cseh kutatók bevonásával jelentette meg. Gerencsér Zsigmond, az egykori soproni diák gondozásában adta ki a budapesti Európa könyvkiadó 1999-ben Makovický Dušan feljegyzéseit, „Tolsztojnál Jasznaja Poljanában" címmel.

Az oroszból történt fordítás a Tolsztoj irodalom magyar nyelvű alapforrása, melyet szerkesztője, Gerencsér Zsigmond nagyszerű jegyzetekkel látott el. Gerencsér Zsigmondot a soproni Evangélikus Líceumban Pröhle Jenő tanította (1909-1986). Pröhle Jenő hívta fel diákja figyelmét Makovický Dušan naplójának 1924-es cseh kiadására, mely azonban csak az 1904-1905. év bejegyzéseit tartalmazta. Pröhle Jenő nagyapja, Thierring Károly (1834-1915) az öt Makovický fiút a Liceumban görögre és latinra oktatta. 1945 előtt a Líceumban színdarabban is feldolgozták Makovický és Tolsztoj kapcsolatát.

Makovický Dušan naplója irodalmi át- és feldolgozás nélkül őrzött meg mindent, ami Jasznaja Poljanában történt. A családban a három lány volt a kedvenc, fiai, semmit sem vállalva apjuk nézeteiből, úgy éltek, mint a „többi grófok": mulatoztak, herdálták a vagyont, és Szonja Tolsztaja fizette ki kártyaadósságukat. Makovický Dušan bizalmasuk lett, titkaikat is rábízták.

A Makovický naplójában kirajzolódó szellemi portréhoz Tolsztoj világnézetének sokat emlegetett ellentmondásossága éppúgy hozzátartozik, mint az elveihez való kitartó, hűséges ragaszkodása. Tolsztoj szavai erről, Makovický közlése alapján: „Meggyőződésem, hogy csupán a buta és korlátolt emberek nézetei között nem találni ellenmondást".

Ahogy Tolsztoj, úgy Makovický Dušan is következetesen elítélte Oroszország nagyhatalmi politikáját, a társadalmi igazságtalanságokat, a sovinizmust, az etnikai kisebbségek, a másképp gondolkodók üldözését.

Makoviczky József

INTÉZETI, KLINIKAI HÍREK, INFORMÁCIÓK

Az Orvosi Biológiai Intézetből

■ *Dr. Szeberényi József* egyetemi tanár a Biomedica Hungária Kft. felkérésére „Egy onkolítikus vírus jelátviteli hatásai" címmel előadást tartott a 2010. március 18-án, a „Fókuszban a jelátvitel" című miniszimpóziumon Budapesten.

■ A Romániai Magyar Orvos és Gyógyszerész Képzésért Egyesület meghívására *dr. Szeberényi József* egyetemi tanár részt vett az egyesület XII. Tudományos Ülésszakán, melyet Marosvásárhelyen rendeztek 2010. március 29. és április 2. között. 15 előadásból álló kurzust tartott „Problémamegoldás a molekuláris sejtbiológiában" címmel. A Marosvásárhelyi Orvostudományi Egyetem magyar és angol nyelvű képzésében is előadást tartott molekuláris biológiai témákban. Az utazás keretében rövid látogatást tett a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Marosvásárhelyi Karán is.

A Fül-Orr-Gégészeti és Fej-nyaksebészeti Klinikáról

■ *Dr. Gerlinger Imre* 2009. december 6-15. között a Sydney-i Egyetem Fül-orr-gégészeti Fej-nyaksebészeti Klinikán tett látogatást.

■ *Dr. Gerlinger Imre* 2010. február 4-8-ig Dubaiban részt vett a Cochlear Cég nemzetközi továbbképző szimpóziumán, ahol a Nucleus 5 nevű új cochlearis implantátum világpremierjére került sor.

■ *Dr. Pytel József* szervezte az AHEAD III európai project találkozóját 2010. március 30-31-én, Budapesten a Hélia Hotelben. A Ferinando Grandori professzor által vezetett project célja az időskori hallás-csökkenés korai felismerése. Számos európai intézet csatlakozott a programhoz. A kiadvány ajánlást fogalmazott meg az időskori halláscsökkenés korai kiszűrésére és rehabilitációjára.

■ *Dr. Gerlinger Imre* 2010. február 20-án Debrecenben a „Kapcsolat Napja" rendezvényen felkért előadást tartott „Lézer stapedotomia" címmel. Ugyanitt *dr. Pytel József* „Az otosclerosis audiológiai vonatkozásai" címmel tartott előadást.

■ *Dr. Gerlinger Imre* 2010. március elsején tanszékfoglaló előadást tartott „Valóban *kis szakma a fül-orr-gégészet?"* címmel.

■ *Dr. Tóth Eszter* tanársegéd részt vett a Prágában, 2010 január 22-23–án megrendezett *„Inflammatory upper airway diseases: Pathophysiology, Treatment and New Insights"* című konferencián.

■ *Dr. Móricz Péter és dr. Somogyvári Krisztina* 2010. március 4-5–én részt vettek Amszterdamban a „Rehabilitáció totál laryyngectomia után" nemzetközi továbbképző kurzuson. A kurzus a beszéd-, szaglás-, és pulmonális rehabilitációval foglalkozott gégeirtott betegek eseteiben.

■ *Dr. Vóna Ida* 2010. március 19-én Bikalon a Puchner Kastélyszállóban háziorvosok számára szervezett továbbképző tanfolyamot tartott előadást „Allergiás beteg a háziorvosnál" címmel.

A Farmakognóziai Tanszékről

■ *Dr. Farkas Ágnes* és *dr. Papp Nóra* adjunktusok, valamint *dr. Bencsik Tímea* és *dr. Molnár Réka* PhD-hallgatók 2010. március 18-19-én részt vettek Bükfürdőn „Az Étrendkiegészítők, gyógyhatású készítmények, gyógynövények, különleges táplálkozási célú élelmiszerek és vitaminok az egészséges táplálkozás és életmód tükrében" címmel szervezett VII. Országos Szakmai Konferencián, ahol *dr. Molnár Réka* posztert mutatott be. Poszterének címe: „Ashwagandha-tartalmú gyógytermékek és étrend-kiegészítők szakmai értékelése".

■ *Dr. Horváth Györgyi* adjunktus 2010. március 20-21-én részt vett a Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság által Pécsett rendezett „Klasszikus gyógyszerészeti tudományok újabb eredményei" című kötelező szintentartó továbbképzésen.

■ *Dr. Papp Nóra* adjunktus „Ezer orvossága van – Népi gyógynövényismeret Erdélyben" címmel 2010. március 22-én előadást tartott a Pécsi Tudományegyetem Orvostudományi és Egészségtudományi Szakosztályának tudományos ülésén.

■ *Filep Rita* a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem (Marosvásárhely) Kertészmérnöki Szak negyedéves hallgatója 2010. február 20-ától március 20-áig részképzésben vett részt tanszékünkön. Tanulmányútja idején befejezte a „Vadon élő és termesztett évelő *Helianthus-taxonok* összehasonlító alaktani és beltartalmi vizsgálata Marosvásárhelyen és környékén" című államvizsga-dolgozatához szükséges laboratóriumi vizsgálatokat és könyvtárainkban tanulmányozta a vonatkozó szakirodalmat.

■ *Andres Violetta,* a Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnáziuma harmadik osztályos tanulója, valamint konzulense, *Dr. Horváth Györgyi* adjunktus 2010. március 26-27-én részt vettek Sárospatakon a 10. Jubileumi „TUDOK"-on (Tudományos Diákkörök Országos Konferenciáján), ahol *Andres Violetta* „Egészségmegőrző teafüveink" címmel megtartott előadásában mutatta be tanszékünkön végzett kutatómunkájának eredményeit.

■ *Dr. Szabó László Gyula* egyetemi tanár, tanszékvezető-helyettes és *dr. Papp Nóra* adjunktus 2010. március 30-án előadást tartottak a PTE KK Ápolásigazgatás és a Melius Alapítvány szervezésében „Gyógyítás – más szemmel (Kiegészítő módszerek helye súlyos testi-lelki betegséggel élők gondozásában)" címmel szervezett tudományos ülésen. Az elhangzott előadások: *Dr. Szabó László Gyula:* Bizonyítékok és visszaélések a gyógynövényhasználatban; *Dr. Papp Nóra:* Népgyógyászati megfigyelések és modern fitoterápia.

A Gyermekgyógyászati Klinikáról

■ *Dr. Decsi Tamás* egyetemi tanár részt vett a Committee on Nutrition of the European Society for Paeditric Gastroenterology and Nutrition soros ülésén Zürichben 2010. március 26-28-án.

■ *Dr. Decsi Tamás* egyetemi tanár részt vett a „Functional gastrointestinal disorders and common nutritional deficiencies in early childhood" szimpóziumon Münchenben 2010. március 19-21-én.

■ *Dr. Hollódy Katalin* egyetemi docens 2010. március 15-e alkalmából rendezett ünnepi szenátusi ülésen vehette át habilitált doktori oklevelét a PTE rektorától.

■ A Gyermekgyógyászat és gyermeksebészet aktualitásai I. kreditpontos továbbképzés keretén belül az alábbi előadásokat tartották Mohácson 2010. március 4-én:
Pintér András: „Férfi és női genitáliák látható és tapintható elváltozásai"; *Vástyán Attila:* „Ajak- és szájpadhasadékkal született gyermek komplex kezelése"; *Juhász Zsolt:* „A húgyúti infekcióktól a Crohn-betegségig".

■ A Pécsi PEDIATER Érdekvédelmi Egyesület és a PTE Gyermekklinika továbbképző tanfolyam keretén belül a Sebészeti Osztály munkatársai a következő előadásokkal vettek részt:
Farkas András: „Házi gyermekorvosi kompetenciák a gyakorlati készségek terén. Alapvető gyermeksebész a háziorvosi rendelőben"; *Juhász Zsolt:* „A húgyúti in-

fekcióktól a Crohn-betegségig".

Az Immunológiai és Biotechnológiai Intézetből

■ *Dr. Boldizsár Ferenc* egyetemi adjunktus elnyerte a Magyary Zoltán posztdoktori ösztöndíjat 12 hónap időtartamra.

■ Április utolsó hetében *dr. Pongrácz Judit* egyetemi docens meghívására intézetünkbe látogat *Robert Winn* professzor, a denveri orvostudományi egyetem oktatási dékánhelyettese, aki egy hetet tölt Pécsett, ez idő alatt két előadást tart.

A Magatartástudományi Intézetből

■ Március 25-27. között ötödik alkalommal rendezték meg az Emberi Viselkedés és Evolúció Európai Szervezetének (EHBEA) konferenciáját, ezúttal a lengyelországi Wroclawban. A konferencián részt vett a Pécsi Evolúciós Pszichológia Kutatócsoport hét tagja, köztük *Kocsor Ferenc,* a Magatartástudományi Intézet egyik PhD-hallgatója is. Az evolúciós szemléletű viselkedéskutatás számos tudományterületről vonz kutatókat, ennek megfelelően a szekciók során olyan egymástól látszólag távol eső témákban hangzottak el előadások, mint a kooperáció, a kulturális evolúció, a szexuális szelekció, valamint a hormonok és a személyiség kapcsolata. A három nap alatt egy cseh, skót és magyar kutatók közti együttműködés terve is körvonalazódott.

A Neurológiai Klinikáról

■ *Dr. Komoly Sámuel* „Látható fájdalom" címmel előadást tartott *Bódis József* professzor felkérésére az „Egészség Akadémia" előadássorozat keretében 2010. március 1-jén a Pécsi Akadémiai Székházban. Az előadást az Univ TV rögzítette, látható lesz a Pécsi TV-ben, és a Hálózat TV is átveszi.

A Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinikáról

■ *Dr. Fekete Sándor* egyetemi tanár 2010. március 25-27. között részt vett az angliai Stafford University-n tartott megbeszélésen, ahol az Eu.Daphne kollaboratív pályázat egyeztetése zajlott.

■ *Dr. Tényi Tamás* egyetemi docens 2010. március 23-25. között Berlinben vett részt egy a hosszú hatású antipszichotikumokkal kapcsolatos munkamegbeszélésen.

■ *Dr. Osváth Péter* egyetemi adjunktus 2010. március 19-21. között Párizsban vett részt egy az antipszichotikus medikáció hosszútávú hatásaival foglalkozó előadássorozaton és workshopon.

A Sebészeti Oktató és Kutató Intézetből

■ *Dr. Rőth Erzsébet* professzor emerita, *Lantos J., Kürthy M., Jancsó G.* társszerzőkkel „A reperfúziós károsodás csökkentésének lehetőségei az endogén adaptáció indukálásával" címmel tartott felkért előadást a Semmelweis Egyetem Intenzív Terápiás, Aneszteziológiai és Sürgősségi Továbbképző Orvoskongresszusán (Budapest, 2010. március 26-27.).

■ 2010. március 12-13. között az emeltszintű, míg március 25-26. között az alapszintű laparoszkópos tanfolyamon 26-26 orvoskolléga vett részt.

A VI. ISMC szimpóziumot a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karának Sebészeti Oktató és Kutató Intézete a Szívgyógyászati Klinikával együtt szervezi, a Magyar Kardiológus Társaság Experimentális Szekciója és az International Academy of Cardiovascular Science (Kanada) támogatásával.

A kongresszus angol nyelvű, színhelye: **Palatinus Hotel, Pécs, Király u. 5.**

Örömmel vennénk, ha tapasztaltabb kollégák mellett PhD-hallgatók is szerepelnének poszterrel a szimpóziumon, akik részére kedvezményes regisztrációt biztosítunk.
Az absztraktok beküldési határideje: **2010. május 15.**

A szimpóziumon való részvétel **orvosoknak, PhD-hallgatóknak és orvostanhallgatóknak** is kreditpont szerzési lehetőséget jelent.

Bővebb információ és on-line regisztráció:
http://tensi/congress.hu/ismc2010

SZERETETTEL VÁRUNK MINDEN ÉRDEKLŐDŐT!

A Kongresszus elnöke:
Dr. Rőth Erzsébet (erzsebet.roth@gmail.com),

A Szervező Bizottság titkárai:
Dr. Lantos János (janos.lantos@aok.pte.hu), és
Dr. Szokodi István (istvan.szokodi@oulu.fi)

Magatartástudományi Napok Pécsett

A PTE ÁOK Magatartástudományi Intézete 2010. május 25-26-án a Pécsi Akadémiai Bizottság székházában rendezi meg a X. Jubileumi Magatartástudományi Napokat.
Az elmúlt tíz évben a hazai orvoskarok magatartástudományi intézetei minden évben megrendezték közös konferenciájukat, melyeken a magatartástudományok, magatartásorvoslás oktatási kérdéseinek megbeszélése mellett a legújabb kutatási eredményeikről is beszámoltak.
Az idei jubileumi konferencia témái sokrétűek, a magatartásorvoslás elméletének, gyakorlatának és oktatásának legújabb eredményeit mutatja be. Az ezévi Magatartástudományi Napok egyik kiemelt témája a 2009. november 26-án történt tragikus események feldolgozása, melyet a „Trauma és közösség" elnevezésű workshop keretében vitatunk meg. E téma mellett az orvosi identitás a XXI. században, a népesedési helyzet magatartástudományi háttere, a kognitív idegtudományok szerepe a magatartás-szabályozásban, az autonómia, az egészségszociológia, és az egészségmagatartás kérdései is kiemelt szerepet kapnak, több más fontos terület mellett. Az első két téma önmagában is jelentős érdeklődésre számíthat mind az egyetemi közvélemény, mind a hallgatók, mind a média részéről.
A plenáris előadások és workshopok mellett a poszterszekció lehetőséget ad a PhD és tudományos diákkörös hallgatóinknak munkáik bemutatására.
Konferenciánkra örömmel várjuk az érdeklődő kollégákat és hallgatókat.
A konferencia programja a honlapon is elérhető.

Dr. Kállai János
a rendezvény elnöke

Dr. Füzesi Zsuzsanna
a programbizottság vezetője

Polecsák Mária
a szervezőbizottság vezetője

Lapunk 2009 novemberi számában látott napvilágot Benke József: Medicina a képzőművészetekben címmel a Medicina Könyvkiadónál ez év májusában megjelenő könyvéhez írt előszava. Jelenlegi számunkban – stílszerűen – a könyv tartalomjegyzékét mutatjuk be (szegénységünk miatt) fekete-fehér képekben. A szerkesztő gondját csökkentendő, a kiadó vezérigazgatója és a lektor által írt – a könyv hátoldalán található – ún. fülszöveggel segítjük t. Olvasóinkat a kiadvány előzetes megismerésében.

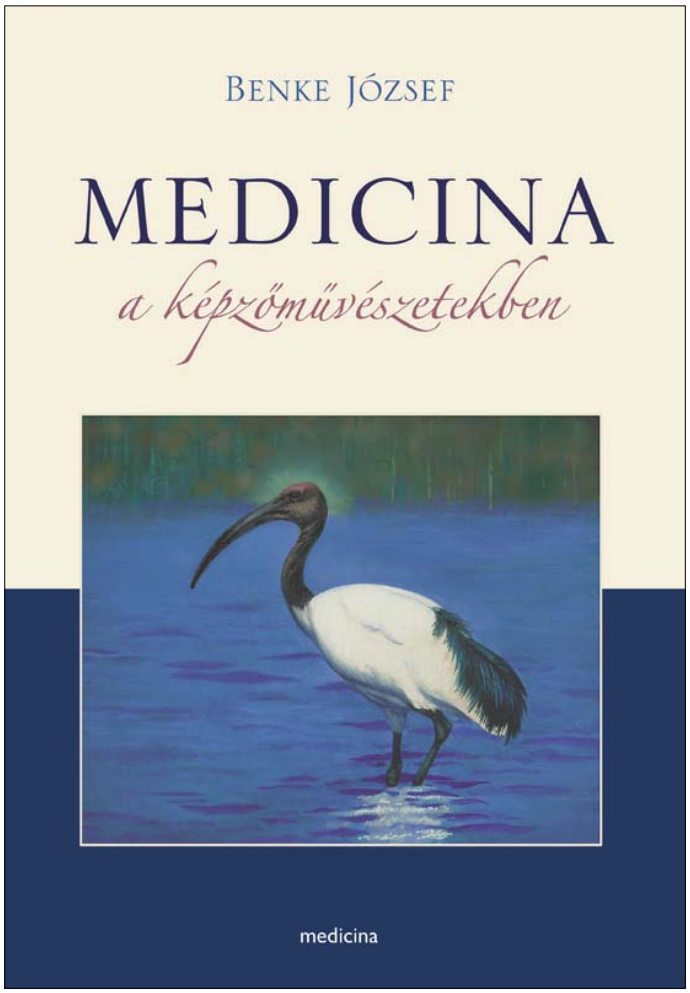

Olyan könyvet tart a kezében a t. Olvasó, amely – a maga nemében – a nemzetközi irodalomban, így a könyvkiadás területén is teljesen egyedülálló. Az általunk megközelíthető világnyelveken – Medicine in the fine Arts, Medizin in den bildenden Künsten, Médecine dans les arts majeurs – ilyen kiadvány nem létezik.

Orvoslás és képzőművészet, a források bizonysága szerint, az írásbeliség kezdete óta léteznek. Sőt az a szerencsés eset áll fenn, hogy az egyik legelső, név szerint ismert orvos, Imhotep egyúttal az első építész(mérnök) is volt (aki nemcsak tervezte az első piramist, hanem építési munkálatait vezette is). Így tehát ez a könyv – *Medicina a képzőművészetekben* – jogosan fogja át ezt a csaknem ötezer évet, amelyet hét (az archaikus, az antik, a középkor, a reneszánsz, a XVIII. század, a XIX. század, valamint az ecce homo című) fejezetben mutat be 520 képoldalon (több mint 1400 képben) alig több mint 40 oldalnyi szöveg kíséretében (a képoldalak alján lévő néhány sorban, valamint a függelékben lévő leírásokban). Mindezt megszokott ismereteinkhez képest számtalan tartalmi és formai újítással teszi. A közölt tények sokszor szinte megdöbbentőek még azok számára is, akik mind az orvostudomány történetében, mind a képzőművészet klasszikus három területén jártasak. Arról a talán nem formai tényről nem is szólva, hogy a könyvben szereplő több mint 300 képzőművész, ill. az orvosok, valamint a tudósok születési és halálozási adatai éppúgy szerepelnek, mint az uralkodók hatalmának kezdődő és végződő évei; ezen utóbbi három kategória száma csaknem fél ezer (így nemcsak azonnal összevethetőek a szövegekben szereplő adatokkal, hanem a függeléknek ez a része a létező legrövidebb lexikonként is használható).

Mind a kiadó, mind a lektor régóta ismeri a szerzőt, így bátran ajánlhatják ezt a nemcsak szép, hanem hasznos, tanulságos, sőt elgondolkoztató könyvet különösen annak fényében, hogy kevés szóval mi mindent el lehet mondani (ráadásul úgy, hogy a szereplők száma több mint ezer!). Mindenekelőtt pedig ajánlják stílusa miatt: a szöveg nemcsak tudományos igényű, hanem szellemes is (ami éppen tömörsége miatt különösen fontos).

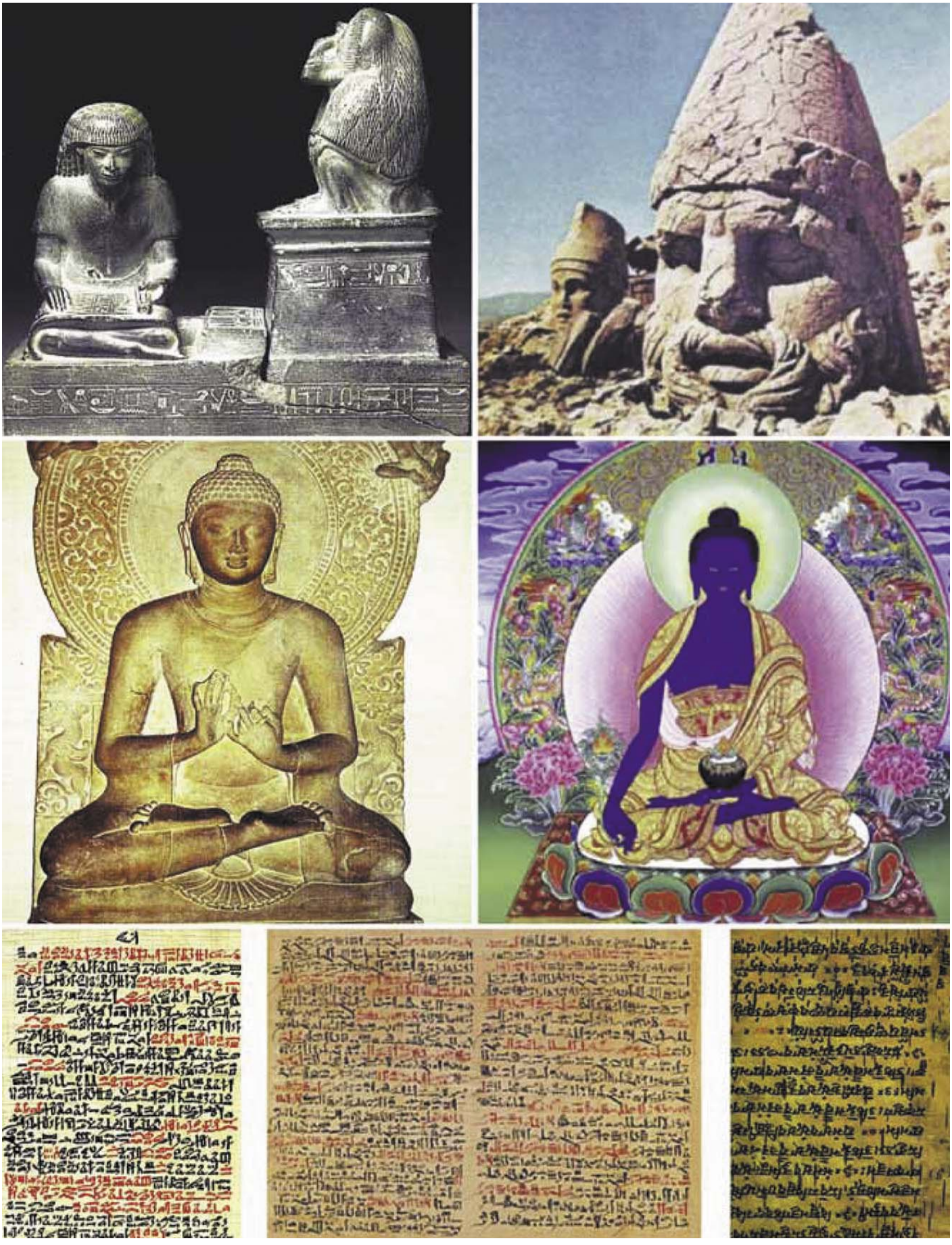

Archaikus medicina a képzőművészetekben. Thot isten tanította meg az embereket az írás tudományára és a gyógynövények használatára. Az uruki királylista 3. uralkodója Gilgames (27. század; az eposz: első fogalmazása 26. századi). Buddha (566-483) az orvos, a legfőbb gyógyító. A kínai Pien Csiaó (500-420) végezte a kínai iratok szerint az első szervátültetést 476-ban. A híres Ebers, a belgyógyászati jellegű papirusz (első fogalmazása 2550; az itt látható az ezer évvel későbbi másolatok egy lapja) és az első természettudományos mű, a sebészeti jellegű Smith (2500), végül az indiai orvosi szövegek egyik régi lapja az Atharta-védából (Kr.e.800).

Antik medicina a képzőművészetekben. Aszklépiosz orvosisten látogatóban a Kósz-szigeti orvosi iskolában a nagy Hippokratésznél (460-377; görög mozaik). Raffaello (1483-1520): Az athéni iskola. A Kr.e. 387-ben Platón által alapított Akadémia 916 évig állt fenn; Jusztinianusz császár 529-ben záratta be).

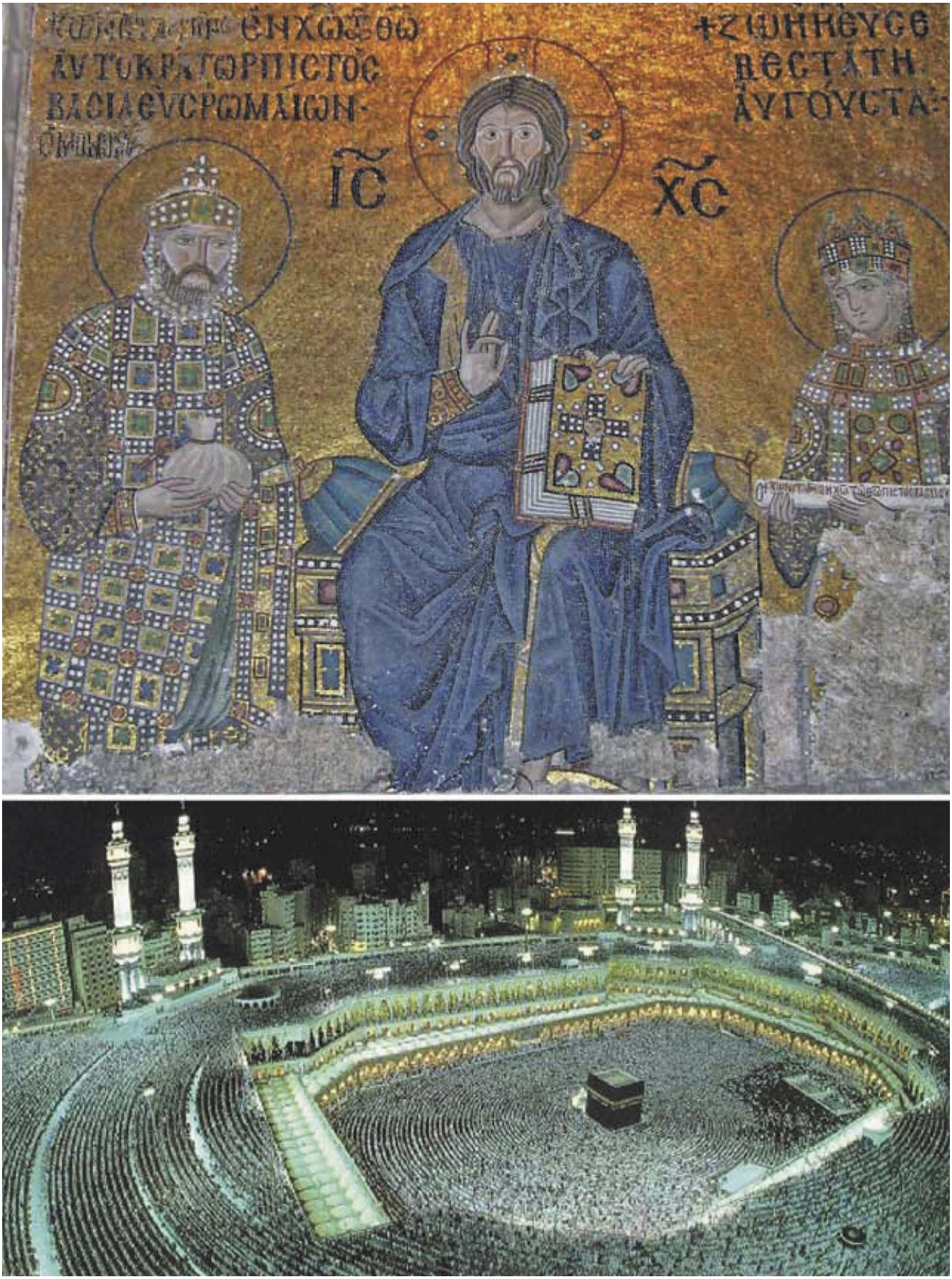

Középkori orvoslás a képzőművészetekben. A két nagy középkori világvallás egy-egy emblematikus képe. A konstantinápolyi Hagia Szophia egyik megmaradt mozaikja Jézus Krisztussal, a császárral és a feleségével. XII. századi mozaik. Mekka: A Szent Mecset ramadánkor hívők százezreivel.

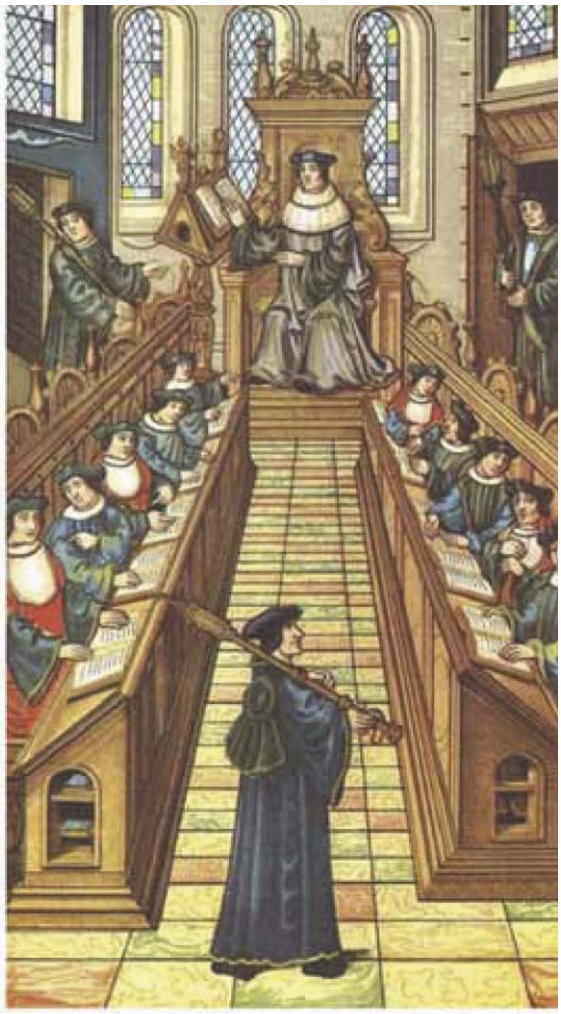

Egyetemek alakítása, a reneszánsz és a humanizmus korának medicinája a képzőművészetekben
Az uomo universale: Leonardo da Vinci (1452-1519). Giorgio Vasari (1511-1574) festménye. Doktorok tanács-kozása a párizsi egyetemen. Középkori francia miniatúra. Az első német egyetem: a Studium Generale Heidelbergiense (1386).

A XVIII. század medicinája a képzőművészetekben. Albrecht von Haller (1708-1777) német fiziológus. Mária Terézia (1740-1780). M. van Meytens (1695-1770) festménye. XVI. Lajos francia (1774-1792) király és családja Versailles ostromakor. Benczúr Gyula (1844-1920) festménye.

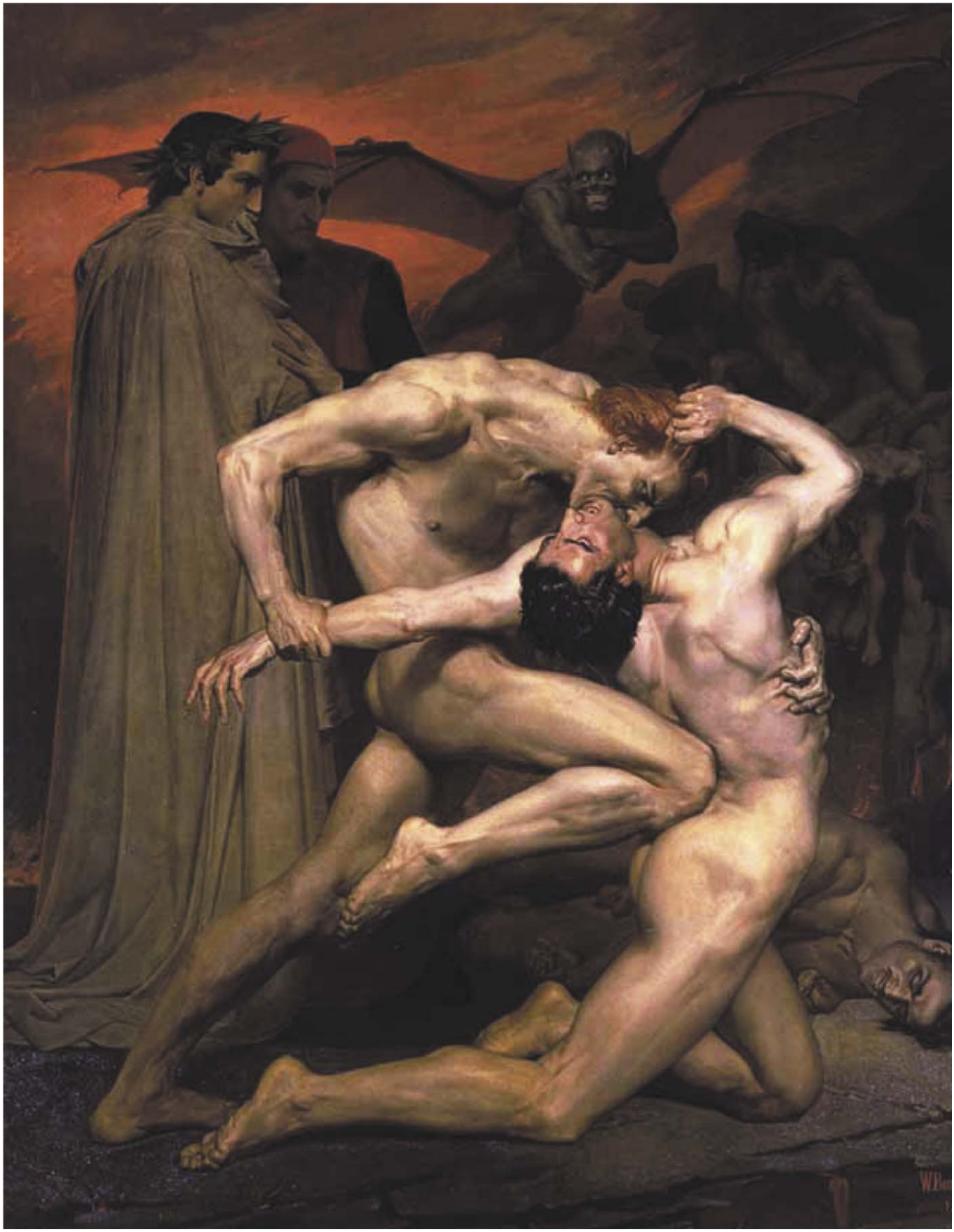

A XIX. századi medicina a képzőművészetekben
Bouguereau (1825-1905) Dante és Vergilius a Pokolban c. képe (1850) sok mindent megelőlegez a XX. század szörnyűségeiből.